

Ersta Sköndal högskola
Institutionen för socialvetenskap
Socionomprogrammet 210 hp

Ett annat perspektiv på våld i nära relationer

**En litteraturstudie rörande sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot
husdjur**

Lisa Jonsson och Matilda Lind
Examensarbete i socialt arbete
SOC 63, 2018
Handledare: Anna Carlstedt
Examinator: Johan von Essen

Sammanfattning

Sambandet mellan våld i nära relationer (parrelationer inkluderat) och våld mot husdjur har studerats internationellt i ett par decennier. I Sverige är det dock ett relativt outforskat område som många yrkesverksamma saknar kunskap om. Samtidigt visar befintlig forskning hur detta samband kan få allvarliga konsekvenser för våldsutsatta. Syftet med denna studie är att öka kunskapen om sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur, vi ämnar att med denna kunskap bidra till utveckling av arbetet med våldsutsatta inom det sociala arbetet. För att uppnå syftet genomfördes en litteraturstudie där 14 vetenskapliga artiklar om ovan nämnda samband sammanställdes och analyserades. Resultatet visar att våld mot djur kan förstås som en del av det våld som förekommer inom parrelationer. Detta förklaras utifrån de emotionella band som ofta finns mellan våldsutsatta och deras husdjur, vilket nyttjas och används som en strategi av våldsutövaren för att utöva makt och kontroll. Resultatet visar även att det många gånger saknas stöd och skyddsåtgärder i det praktiska sociala arbetet som inbegriper husdjur, vilket försvårar uppbrottet för våldsutsatta. Varför forskning såväl som det sociala arbetet har svårt att se sambandet mellan partnervåld och våld mot djur förklaras utifrån välfärdens specialisering och professionalisering, vilket bidragit till en uppdelning av olika typer av våld, samt en syn på djur som objekt att äga snarare än egna individer. Utifrån studiens resultat belyser vi behovet av mer forskning gällande detta samband, inte minst inom Sverige, för att det sociala arbetet inom en svensk kontext ska kunna utveckla bättre stöd och skyddsåtgärder anpassat efter våldsutsatta med husdjur. Vi lämnar även förslag på framtida forskning, såsom att undersöka hur sambandet tar sig uttryck utifrån andra relationskonstellationer än heterosexuella samt att undersöka erfarenheter gällande sambandet bland våldsutsatta som ännu inte sökt professionell hjälp.

Nyckelord: våld i nära relationer, partnervåld, våld i parrelationer, våld mot husdjur, våldsutsatta, sambandet, uppbrottsprocessen, husdjursinteraktionism.

Abstract

The link between domestic violence and violence against pets has been a topic in international research over the past two decades. Yet, in Sweden it is a relatively unexplored field that many professionals lack knowledge about. Existing research, however, demonstrates that this link can have serious consequences for people exposed for domestic violence. The purpose of this study is to increase the knowledge of the link between domestic violence and violence against pets, with the ambition that this knowledge will develop the social work with domestic violence victims. To fulfill our purpose we carried out a literature study in which 14 research articles were compiled and analysed, each dealing with the link in question. Our results show that violence against pets can be understood as part of the violence that take place in intimate relationships. This is explained by the emotional attachment that often exists between the domestic violence victim and their pets, an attachment that is being used by the perpetrator to exercise power and control. The results also show that, often, social work practices lack support and protection that include pets, which in turn makes it harder for the victim to walk out of the violent relationship. The reason why researchers as well as social workers have difficulties seeing the link between domestic violence and violence against pets, is explained by the specialisation and professionalisation within the welfare state, which has contributed to a division of different forms of violence. Moreover, the idea that animals are objects rather than individuals in their own right is also an important factor. On the basis of the results of this study, we argue that further research is needed, regarding this link, not least within Sweden. This would make Swedish social work better equipped regarding support and protection for domestic violence victims with pets. We also leave suggestions for future research, as to examine how the link is manifested within other intimate relationships than heterosexual ones and how the experience regarding the link is expressed by domestic violence victims who have yet not sought professional help.

Feminist commitments to end violence err if they stop at the species barrier. A commitment to stop violence can succeed only when all forms of oppression are included within our analysis, and all forms of violence exposed and then challenged.” (Carol J. Adams, 1995, s. 79).

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Introduktion av ämnet.....	7
1.3 Problemformulering.....	9
1.4 Syfte	9
1.5 Forskningsfrågor	9
1.6 Centrala begrepp	9
1.6.1 Våld i parrelationer/partnervåld	9
1.6.2 Husdjur/djur	10
1.6.3 Sambandet.....	11
Del 2 Tidigare forskning.....	12
2.1 Svensk forskning om sambandet	12
2.1.1 Kvinno- och brottsofferjournalers erfarenheter	12
2.1.2 Ett juridiskt perspektiv på sambandet.....	13
2.2 Internationell forskning om sambandet.....	14
2.2.1 Kvinnors underordning och djurförtryck - ett feministiskt perspektiv.....	15
2.2.2 Våld mot djur - en del av familjevåldet	16
2.1.3 Betydelsen av kulturella skillnader i synen på djur	17
Del 3 Teoretiska perspektiv	19
3.1 Uppbrottsprocessen	19
3.2 Husdjursinteraktionism.....	20
Del 4 Metoder och material	22
4.1 Metod.....	22
4.2 Avgränsningar.....	22
4.3 Förförståelse.....	23
4.4 Datainsamling och urval.....	23
4.5 Databearbetning och analys.....	26
4.6 Forskningsetiska överväganden.....	27
4.7 Metodkritisk diskussion	28

4.8 Studiens tillförlitlighet	29
Del 5 Resultat	31
5.1 Summering av artiklar	31
5.2 Olika aspekter gällande våld mot djur som en del av partnervåldet	32
5.3 Djurets känslomässiga betydelse för våldsutsatta	34
5.4 Husdjurets roll i uppbrottsprocessen	35
5.5 Säkra placeringar för husdjur: dess relevans och svårigheter	36
5.6 Sambandets relevans för det sociala arbetet	37
Del 6 Analys	39
6.1 Hur beskrivs sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur?.....	39
6.1.1 Våld mot djur: en del av partnervåldet?	39
6.1.2 Förklaringar till våldets samverkan och likheter	40
6.1.3 Betydelsen av relationen och interaktionen med husdjuret.....	41
6.1.4 Husdjuret: ytterligare ett hinder i uppbrottsprocessen.....	42
6.2 Hur kan man förstå detta samband i relation till det sociala arbetet med våldsutsatta?	43
6.2.1 Olika förklaringar till bristen på stöd gällande våldsutsatta och deras husdjur.....	43
6.2.2 Vikten av att inkludera husdjur i arbetet med våldsutsatta.....	44
Del 7 Slutsatser och diskussion.....	47
7.1 Slutsatser.....	47
7.2 Diskussion	48
7.2.1 Förslag på vidare forskning.....	50
Referenslista	52

Del 1 Inledning

I studiens inledande kapitel börjar vi med att ge en kort bakgrund till begreppet våld i nära relationer och redogör för varför det är viktigt att ha kunskap om detta breda och komplexa begrepp i det sociala arbetet med våldsutsatta. Under nästföljande rubrik tar en introduktion av studiens huvudsakliga ämnesområde vid; sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur, något vi fortsättningsvis kommer att benämna som "sambandet". Därefter presenteras studiens problemformulering, syfte samt frågeställningar. I kapitlets sista del redogör vi för de centrala begrepp som förekommer i vår studie och på vilket sätt vi definierat dem, vilket syftar till att underlätta den fortsatta förståelsen av texten för våra läsare.

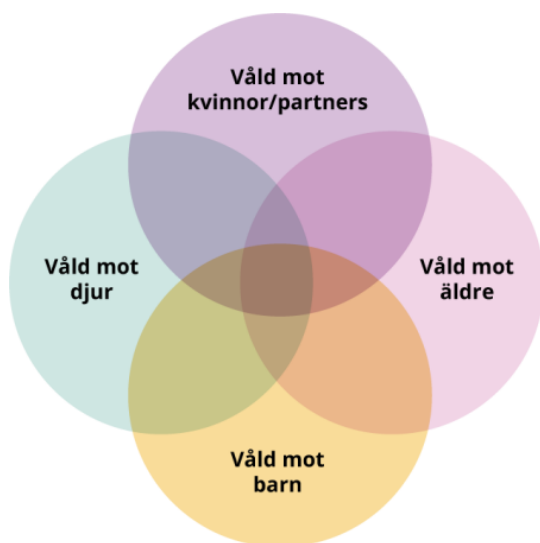
1.1 Bakgrund

Våld i nära relationer innefattar allt våld som förekommer mellan närstående. Det berör våld i såväl heterosexuella och samkönade parrelationer som våld inom andra familje- och släktrrelationer, där även barn kan bli utsatta för våld och hot. Det är ett komplext fenomen som kan förstås och ta sig uttryck på många olika sätt, exempelvis genom fysisk och psykisk misshandel eller sexuellt och materiellt våld. Det som utmärker den här typen av våld är den utsattas nära relation och starka känslomässiga band till förövaren, vilket ofta försvårar möjligheten till motstånd och uppbrott (Nationellt centrum för kvinnofrid [NCK]). Enligt 5 kap. 11 § socialtjänstlagen är det kommunens uppgift att verka för att våldsutsatta och deras närstående får stöd och hjälp för att förändra sin situation, genom exempelvis upplysning och råd, ekonomiskt bistånd eller plats på ett skyddat boende (Socialstyrelsen, 2016). För att kunna upptäcka våldsproblematik och bemöta såväl brottsoffer som förövare är det viktigt att alla som i sitt yrke möter våldsutsatta eller våldsutövare har grundläggande kunskap om våld i nära relationer. Det gäller såväl kunskap om våld i nära relationer sett ur ett samhällsperspektiv som kunskap om våldets former, kännetecken samt konsekvenser ur ett individperspektiv (NCK). Kunskapsfältet gällande våld i nära relationer har under de senaste åren utvecklats, likväl som kompetenskrav har höjts gällande de som arbetar med våldsutsatta. Men trots att kännedomen om både hur våldet tar sig uttryck samt vilka som kan drabbas har ökat så är det fortfarande en målgrupp i riskzonen som tenderar att glömmas bort, nämligen husdjuren (Enander & Holmberg, 2011).

1.2 Introduktion av ämnet

Internationellt sett har forskare studerat sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur sedan 20 år tillbaka; framförallt inom USA är detta ett väletablerat forskningsområde, men det har även studerats i länder som Storbritannien, Irland och Australien (Enander & Holmberg, 2011). I Sverige är det dock ett relativt utforskat område som många yrkesverksamma som arbetar med våldsutsatta saknar kunskap om (Se sambandet; Enander & Holmberg, 2011). En av de fåtal svenska studier som gjorts gällande detta samband är Carin Holmbergs studie *Med husbondens röst* (2004).

Holmberg driver även det nationella kunskapscentret *Se sambandet*, som arbetar med att belysa och sprida kunskap om just sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur, och som på sin hemsida samlar både svensk och internationell forskning gällande detta samband. För att förstå denna samverkan beskriver *Se sambandet* att våld i nära relationer kan delas in i fyra olika typer av våld. Detta illustreras nedan genom fyra cirklar; våld mot kvinnor/partners, våld mot barn, våld mot äldre och våld mot djur. I mitten överlappar cirklarna varandra vilket indikerar just sambandet mellan dessa olika typer av våld.

Forskning visar att barn som bevittnar våld i familjen, vilket inbegriper såväl våld mot förälder som mot husdjur, kan uppleva detta som stressande och traumatiserande (Se sambandet). Att våld mot ens förälder och/eller husdjur förekommer i hemmet ökar också risken för att barnet själv ska bli utsatt för våld. Hos äldre personer kan våld mot djur vara ett sätt för anhöriga att utnyttja sitt maktövertag i relationen genom hot riktat mot husdjuret. Exempelvis kan vuxna barn hota med att inte låta den äldre spendera pengar på mat eller veterinärkostnader för djuret om inte föräldern ger barnet hela eller delar av sin pension. Våld mot husdjur kan också vara en del av våld mot kvinnor/partners i en parrelation (ibid.), vilket är den aspekt av sambandet som denna studie kommer att behandla. Våld mot husdjur i en parrelation kan ta sig uttryck genom att våldsutövaren vanvårdar, hotar, skadar eller till och med dödar djuret. Syftet med våldet beskrivs vara att förnedra, kränka eller tvinga den utsatta partnern till lydnad och tystnad. En våldsutövare kan även utnyttja det känslomässiga bandet mellan den våldsutsatta och djuret genom att hota med att utsätta djuret för våld eller vanvård om den utsatta partnern lämnar relationen. På så sätt kan husdjuret bli en kvarhållande faktor, varför det är viktigt att också hjälpa husdjuret för att kunna hjälpa den våldsutsatta och eventuella barn i familjen. Eftersom många skyddade boenden eller brottsofferjourer inte tar emot husdjur på grund av allergier kan husdjuret behöva placeras på djurpensionat eller annat tryggt boende för husdjur under tiden som ägaren befinner sig på ett skyddat boende. Att inte synliggöra sambandet eller ta hänsyn till djuret i

arbetet med relationsvåld kan få konsekvenser i form av att det försvårar den våldsutsattas uppbrottsprocess eller att hen väljer att återvända hem från det skyddade boendet (ibid.).

Vi vill avslutningsvis poängtera att ur en etisk synvinkel så har förstås djurs välmående ett egenvärde i sig. Deras utsatthet i de våldsamma relationer som beskrivs ovan är därmed något som bör uppmärksammas och tas på allvar, oberoende av vilka psykiska och/eller praktiska konsekvenser våldet mot djuret får för människan. Djurens utsatthet kommer dock inte att vara i centrum för denna studie, då vi kommer att fokusera på det sociala arbetet vars klienter utgörs av människor. Detta fokus är dock något vi kommer att lyfta och problematisera längre fram i studien.

1.3 Problemformulering

Som vi beskrivit under vår introduktion är sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot husdjur ett relativt outforskat område inom svensk forskning, samtidigt ser vi hur de fåtal svenska studier som existerar beskriver hur sambandet kan få allvarliga konsekvenser för de personer som lever i en våldsam relation (Enander & Holmberg, 2011; Se sambandet). Med detta som bakgrund anser vi det vara motiverat att titta närmre på det bredare internationella kunskapsläget gällande sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot husdjur, vilket kan vara av relevans även för arbetet med våldsutsatta i en svensk kontext. Som vi även nämnt ovan så har vi i denna studie valt att avgränsa oss till den aspekt av sambandet som rör våld i parrelationer och våld mot husdjur.

1.4 Syfte

Syftet med denna studie är att öka kunskapen om sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur. Vi ämnar att med denna kunskap bidra till utveckling av arbetet med våldsutsatta inom det sociala arbetet.

1.5 Forskningsfrågor

1. Hur beskrivs sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur?
2. Hur kan man förstå detta samband i relation till det sociala arbetet med våldsutsatta?

1.6 Centrala begrepp

1.6.1 Våld i parrelationer/partnervåld

För att beskriva det våld som förekommer inom relationer används inom svensk forskning och samhällsdebatt främst två olika begrepp - våld i nära relationer respektive mäns våld mot kvinnor. Det senare är utifrån feministisk teori ett nödvändigt begrepp då orsaken till våldet mot kvinnor beskrivs i grund och botten handla om en ojämlik maktfördelning i samhället där män på olika sätt fortfarande är överordnade andra grupper i samhället. Den yttersta konsekvensen av denna ojämlika maktfördelning, även kallad könsmaktsordningen, beskrivs vara att män använder våld mot kvinnor, just för att de är kvinnor (Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige). Våld i nära relationer används mer som ett paraplybegrepp som syftar till det våld som förekommer i alla slags relationer inom

familjen och mellan partners, även inkluderat våld i samkönade relationer eller våld mot transpersoner (NCK). Utöver de två begreppen ovan så har även författarna till den svenska forskning vi redogör för använt sig av ytterligare två begrepp, familjevåld och misshandelsrelationer. I den internationella forskning vi har tagit del av används ingen engelskspråkig motsvarighet till begreppet mäns våld mot kvinnor, författarna använder sig istället bland annat av begreppen intimate partner violence, family violence samt domestic violence. Vi har under arbetets gång resonerat fram och tillbaka gällande lämpliga begrepp som bäst beskriver det vi vill undersöka med vår studie. För att undvika förvirring hos läsaren har det även varit av stor vikt för oss att hålla oss så konsekventa i vår text som möjligt. Då de författare vi refererar till använder sig av olika begrepp, både svenska och engelska, har vi valt att genomgående i denna studie använda oss av begreppen våld i parrelationer samt partnervåld. Att vi bestämt oss för att alternera mellan två begrepp är helt enkelt för att vi vill skapa en levande text och undvika onödiga upprepningar, samt att beroende på meningsuppbyggnad kan det ena begreppet vara mer lämpligt att använda än det andra. När det inledningsvis i studien har varit motiverat för oss att beskriva en bredare form av detta våld har vi dock i vissa partier använt begreppet våld i nära relationer. Som vi nämner ovan är våld i nära relationer ett brett begrepp som även kan innefatta våld i olika former av familjekonstellationer. Vi väljer att använda oss av begreppen partnervåld/våld i parrelationer då dessa specificerar ytterligare vilket slags våld vi vill undersöka, samtidigt som det till skillnad mot mäns våld mot kvinnor är breda begrepp som inte exkluderar det våld som förekommer i exempelvis samkönade relationer.

Med anledning av att vi använder oss av begreppen våld i parrelationer/partnervåld, utifrån en ambition om ett inkluderande språk, har vi även valt att vara genomgående könsneutrala i presentationen av vårt material. Detta manifesterar sig genom att vi använder oss av olika avkönade begrepp, främst våldsutsatt respektive våldsutövare, men även respondent, deltagare eller partner. Vår utgångspunkt har även här varit en så konsekvent linje som möjligt i användandet av begrepp, men vi har under rubriken Tidigare forskning valt att göra vissa undantag. I de fall vi ansett det nödvändigt har vi använt oss av könade begrepp, exempelvis när vi presenterat forskning som haft en feministisk utgångspunkt där fokus ligger på våld riktat mot kvinnor, utövat av män. Anledningen till detta är att vi anser att författarna har ett tydligt syfte med sin forskning som riskerar att gå förlorad om vi tar oss alltför stora friheter vad gäller ändring av vissa begrepp.

1.6.2 Husdjur/djur

Vi väljer att i denna studie använda oss av två begrepp, husdjur samt djur. Anledningen till att vi har valt ut två begrepp är, som vi bland annat nämner i rubriken ovan, att vi vill undvika onödiga upprepningar som riskerar att göra texten mer stel och svårläst. Begreppet djur har dock en bred innebörd; det kan syfta till vilda djur, boskapsdjur eller helt domesticerade djur som lever sida vid sida med människan. När vi använder oss av begreppet djur i denna studie tillskriver vi dock ordet samma

betydelse som vi även väljer att göra med begreppet husdjur, nämligen tama varelser som lever under samma tak som/delar hushåll med människan.

1.6.3 Sambandet

När vi i denna studie nämner sambandet, eller sambandet mellan våld i parrelationer/partnervåld och våld mot husdjur, syftar vi till det våld som av en förövare utövas parallellt mot en partner samt ett eller flera husdjur som hör till hushållet. Detta våld kan, som vi nämnt inledningsvis, ta sig olika uttryck, exempelvis fysiskt eller psykiskt. Vad som definierar just sambandet är att både människa och djur blir, på ett eller annat sätt, utsatta för detta våld.

Del 2 Tidigare forskning

I detta avsnitt kommer vi att presentera både svensk och internationell forskning om sambandet mellan våld i nära relationer (parrelationer inkluderat) och våld mot husdjur. Syftet är att skapa en översiktlig bild av kunskapsläget och de centrala tankegångar som existerar inom detta forskningsfält. Motiven till de val av studier som redogörs för i detta avsnitt skiljer sig något åt, utifrån det faktum att det råder en kraftig begränsning gällande existerande svensk forskning inom området i jämförelse med internationell forskning. Med anledning av detta har vi valt att särskilja den svenska och internationella forskningen genom att dela upp dessa under egna rubriker. Vi kommer följande gå in närmare på urvalet av de olika studierna som presenteras samt hur vi förhåller oss till denna forskning vidare i vår egen studie.

2.1 Svensk forskning om sambandet

För att ge en bild av kunskapsläget i Sverige har vi i detta avsnitt valt att presentera två svenska studier som utifrån ett feministiskt respektive ett juridiskt perspektiv belyser sambandet. Motiveringen till att vi valt att presentera just dessa två studier är helt enkelt att vi, vid sökning i databaser och under Se Sambandets kunskapsbank, inte funnit några andra svenska vetenskapliga studier som berör just detta forskningsområde. De två studier som presenteras här, samt vetenskapen om att kunskapsläget inom Sverige är kraftigt begränsat, kommer vi att använda oss av längre fram i vår studie för att försöka förstå den internationella kunskapen om sambandet i relation till en svensk kontext.

2.1.1 Kvinno- och brottsofferjourners erfarenheter

Carin Holmbergs *Med husbondens röst* (2004) anses vara den första och en av de fåtal studier som gjorts i Sverige gällande sambandet mellan våld i nära relationer (inkluderat partnervåld) och våld mot husdjur. Holmberg utgår ifrån ett feministiskt perspektiv på mäns våld mot djur inom relationer där våld förekommer, inspirerat av den amerikanska forskaren Carol J. Adams (som vi återkommer till längre fram). I Holmbergs studie medverkade 87 stycken kvinnojourer och 28 st brottsofferjourer om deras erfarenheter av sambandet mellan våld mot djur och våld i parrelationer. Studien baserades på enkäter bestående av sex frågor med ja eller nej som svarsalternativ samt en sjunde öppen fråga, där plats gavs för jourernas egna kommentarer eller reflektioner. Studiens resultat visar att majoriteten (66 av de 87) av kvinnojourerna hade erfarenhet av att kvinnor som vänder sig till jouren berättat att mannen även utövat våld mot eller utsatt familjens husdjur för vanvård. Samma kvinnojourer hade också erfarenhet av att kvinnor inte lämnat relationen eftersom hon känt sig orolig för husdjurets säkerhet. Ungefär hälften av brottsofferjourerna (15 av 28) som medverkade i studien svarade att de kommit i kontakt med utsatta djur i samband med våldsbrott mot kvinnor, men även i andra brottmål. En fjärdedel av brottsofferjourerna (7 av 28) hade även erfarenhet av att kvinnor inte lämnat mannen på grund av oro för djurets välfärd och säkerhet.

Under den öppna frågan i studien (Holmberg, 2004) framkommer också flera aspekter av hur våld mot djur inom en relation kan se ut. Flera av kvinnojourerna beskriver att förekomsten av våld mot husdjuret är beroende av vem som äger och tar hand om husdjuret. I de fall där det är mannen som äger och sköter djuret tycks inte husdjuret utsättas för våld i samma utsträckning som när det är kvinnan eller barnen som äger eller sköter djuren. En av kvinnojourerna berättar dock att de har erfarenhet av att mannen också kan använda sitt djur mot kvinnan, där exempel ges på en man som hotade kvinnan med sin hund som var tränad till så kallad kamphund. Men framförallt beskrivs att våld mot husdjur är vanligast förekommande i de fall där det är kvinnan eller barnens djur. Mannen använder sig i dessa fall av husdjuret för att demonstrera makt och/eller som ett verktyg i den psykiska misshandeln. Det beskrivs kunna ta sig uttryck genom att mannen hotar med att göra djuret illa eller vanvårdar djuret när kvinnan inte är hemma, exempelvis genom att inte ge djuret mat eller möjlighet att utträtta sina behov. Många av jourerna beskriver även att de har erfarenheter av att mannen dödat familjens djur. De vittnar om katter och fåglar som fått nacken knäckt, valpar som slängts in i väggen, grovt misshandlade djur som jourerna fått lov att ta med till djursjukhus för att avliva eller djur som bara försvinner och senare hittas lemlästade en bit utanför hemmet. Det beskrivs också vara vanligt förekommande att barnens oro för kvarlämnade djur används för att få kvinnan att återvända hem till mannen igen, ett flertal fall beskrivs där fadern kontaktat barnet med hot om att döda deras djur. Några av jourerna nämner också att kvinnor berättat hur mannen utfört sexuellt våld på djuret eller tvingat kvinnan att utföra sexuella handlingar med djuret.

Trots att många av kvinno- och brottsofferjourerna verkar känna till att det finns ett samband mellan våld mot husdjur och våld mot kvinnor så svarar mindre än hälften (40 av 87) av kvinnojourerna i studien att de regelmässigt frågar om det finns djur i familjen (Holmberg, 2004). Av brottsofferjourerna är det endast ett fåtal av jourerna (3 av 28) som svarar att de ställer frågor om eventuella djur i familjen. Flertalet av jourerna beskriver att anledningen till detta är att kvinnorna spontant tar upp djurens situation i de fall där de behöver hjälp med att placera dem eller känner oro för deras välfärd och säkerhet. På frågan om jourernas kännedom om det finns någon myndighet eller institution som tar emot djur som är i ett akut behov av tillfälligt boende, dit jourerna kan hänvisa kvinnan, svarar även här mindre än hälften av jourerna ja (36 av de 87 kvinnojourerna/14 av de 28 brottsofferjourerna). Av de jourer som svarat ja på denna fråga uppger dock ingen av jourerna att det finns något kommunalt akutboende för djur. De nämner istället att det finns privata aktörer såsom hundpensionat eller traktens veterinärstation, men också ideella organisationer såsom Djurens vänner, katthem eller Djurens samaritjänst på aktuell ort.

2.1.2 Ett juridiskt perspektiv på sambandet

Forskaren och juristen Eva Diesen publicerade 2009 (uppdaterad och utökad upplaga 2013) tillsammans med Christian Diesen boken *Övergripping mot kvinnor och barn: den rättsliga hanteringen*, som baseras på en studie genomförd under åren 2005–2008. I denna studie gick juridiska forskare

igenom uppemot 10 000 förundersökningar och 1 200 domar rörande våldtäkter, sexuella övergrepp mot barn, barn- och kvinnomisshandel inom relationer samt barnpornografibrott.

Vi kommer dock att titta närmare på ett specifikt kapitel skrivet av Eva Diesen, med titeln *Sambandet mellan våld mot djur och människor i nära relationer*. Inledningsvis lyfter Diesen hur kunskapen gällande sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot djur har ökat i samband med att djuren fått en upphöjd status som familjemedlemmar, snarare än husdjur. I bland annat USA och Storbritannien har en modell implementerats som syftar till att underlätta för professionella att snabbare ingripa och samverka för att både förebygga, upptäcka och utreda partnervåld, men även för att skapa skyddsåtgärder för både utsatta människor och djur. I Sverige ser Diesen dock flera problematiska följder av att djur här rent juridiskt ses som föremål/egendom; detta kan påverka dels vilken status djuren har i samhället, och det faktum att straffvärdet för brott mot djur är förhållandevis lågt kan även bidra till att rättsärenden som inbegriper djur bortprioriteras. En följd av detta blir att våldet mot djur inte synliggörs och inte heller ses som en del av riskbedömningen gällande våld i parrelationer. Hon betonar därför vikten av att även Sverige bör arbeta för ett utökat och kontinuerligt samarbete mellan olika organisationer som möter våldsutsatta människor respektive djur. Diesen föreslår därefter hur djur bör ges rättslig status som brottsoffer, att djurplågeri skulle kunna inkluderas i brottsrubriceringarna grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning, och att våld mot husdjur även skulle kunna höja straffvärdet i åtal gällande våld inom parrelationer. Vad gäller informationsutbyte mellan olika myndigheter i fråga om utredningar, försvåras detta av sekretesslagstiftningen till följd av att det inte finns någon lagstiftning som har ett helhetsgrepp gällande våld mot samtliga familjemedlemmar, inklusive husdjur. Avslutningsvis skriver Diesen att kunskap om och implementering av åtgärder gällande sambandet mellan våldsutsatta människor och djur handlar ur ett större perspektiv om hur samhället ska förebygga våld av olika former (Diesen, 2013).

2.2 Internationell forskning om sambandet

Som tidigare nämnts har internationella forskare studerat sambandet mellan våld i nära relationer (parrelationer inkluderat) och våld mot husdjur sedan 20 år tillbaka, främst inom USA. Vi har i detta avsnitt valt att redogöra för tre av de tidigaste vetenskapliga publikationerna vi funnit inom området. Samtliga är publicerade under 1990-talet i USA och författade av forskare som under sina följande yrkesverksamma år fortsatt att belysa sambandet, bland annat genom att publicera ytterligare böcker eller artiklar inom området. Dessa forskare återkommer även som referenser i ett flertal av de vetenskapliga artiklar vår litteraturstudie baseras på. Syftet med att lyfta dessa tidiga studier inom området är att redogöra för de centrala tankegångar som varit med och format även den framtida forskningen gällande sambandet, ett faktum som vi även kommer att använda oss av för att få större förståelse för de vetenskapliga artiklar av senare datum som ligger till grund för vår studie.

2.2.1 Kvinnors underordning och djurförtryck - ett feministiskt perspektiv

Den amerikanska forskaren Carol J. Adams publicerade 1994 boken *Neither Man nor Beast - Feminism and the Defense of Animals*, vilken syftade till att undersöka sambandet mellan kvinnors underordning och djurförtryck i den moderna västerländska kulturen. I kapitlet *Bringing Peace Home: A Feminist Philosophical Perspective on the Abuse of Women, Children, and Pet Animals* betonar Adams vikten av att se kontexten gällande kvinnoförtryck, att detta kan ta sig uttryck på flera olika sätt och har ett samband med andra former av förtryck. Detta kapitel nämner översiktligt hur sambandet mellan partnervåld och våld mot husdjur kan ta sig uttryck, genom exempelvis hot om våld, fysiska slag eller dödandet av ett husdjur. Adams beskriver även hur våldsutövande män sexualiserar sina handlingar och hur det sexuella våldet går ut över både kvinnor och djur, dels i form av att mannen tvingar till sig sex från kvinnan eller att han tvingar henne utföra sexuella handlingar med sitt husdjur. Även om kapitlet tillhandahåller ett brett och filosofiskt perspektiv så nämner Adams avslutningsvis en rad praktiska åtgärder gällande våldsutsatta kvinnor och djur. Hon lyfter problematiken med att många skyddade boenden inte tar emot husdjur, och att det finns behov av att personer som arbetar med våldsutsatta kvinnor upprättar samarbeten med veterinärer och djurorganisationer för att sätta även djuren i säkerhet. Därtill bör personal på skyddade boenden ställa frågor om eventuella husdjur, om kvinnan är rädd för att lämna djuret eller känner ett behov av ett tryggt boende även för djuret (Adams, 1994).

Året därpå, 1995, var Adams medredaktör till boken *Animals & women - Feminist Theoretical Explorations*, där hon i det egenskrivna kapitlet *Woman-battering and harm to animals* utvecklade och konkretiserade sina tankar gällande sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur. Hon poängterar att män som utövar våld mot sin partner uppvisar ett beteendemönster som ej kan sägas bestå av isolerade, enskilda händelser. En form av våldsutövning leder snart till nästa och är ett livshotande beteende; en attack kan döda eller allvarligt skada den våldsutsatta kvinnan. Kvinnor som blir slagna försöker ofta ändra sig själv i ett försök att foga sig efter den våldsutövande mannen, exempelvis genom att ge upp jobb eller fritidsaktiviteter samt säga upp kontakten med vänner eller familj. Inte sällan utövar mannen kontroll på olika sätt, exempelvis genom att begränsa den utsatta kvinnans sociala liv. På grund av detta kan husdjuret vara den enda sista meningsfulla relationen som hon har. Att slå eller döda djuret blir på så sätt ytterligare ett sätt att skada kvinnan, genom att då isolera henne och totalt skära av hennes nätverk av tröst och stöd. Våldsutövande mot husdjuret ingår i en psykisk form av misshandel, då det inte innebär en direkt attack mot kvinnans kropp. Denna psykiska misshandel fortsätter även efter att husdjuret eventuellt blivit dödat, då kvinnan inte ges utrymme att uttrycka sina känslor, att sörja sitt älskade djur. Adams beskriver hur även detta är en del av den kontroll som mannen utövar, nämligen att göra något som skapar starka känslor hos den våldsutsatta och sen inte tillåta ett uttryck för dessa känslor. Utöver känslor av sorg kan kvinnan även känna ilska, hopplöshet och skam över att inte ha kunnat skydda djuret från detta våld. Även om kvinnan lyckas skydda husdjuret genom att ta det till ett djurhärbärge så kan hon likväl känna sig lika

förkrossad över förlusten av relationen med djuret; ett behov av att sörja uppstår även fast djuret fortfarande är vid liv. Adams berättar även hur personal och volontärer på skyddade boenden vittnat om att kvinnor har avstått från att lämna sin förövare av rädsla för att deras djur ska bli dödade. Vissa kvinnor som lyckats lämna en våldsamt relation återvände hem efter enbart ett par dagar, på grund av oro för husdjuret som de lämnat kvar hemma. Detta återvändande föregicks ofta av att de hade ringt hem för att höra hur husdjuret mår, varpå förövaren då svarat att han planerade att döda djuret. Även i denna bok nämner Adams hur sexuellt tvång med djuret förekommer som en del av våldsutövandet. Många kvinnor kan även, efter att ha tagit sig ut ur relationen, välja att förneka denna del av våldet då det är närmast outhärdligt att leva med, eftersom handlingen är så fylld av skam och förnedring. Detta kan göra det ännu svårare att återhämta sig efter uppbrottet från en våldsamt relation, då skammen och tystnaden gör det svårt att gå vidare (Adams, 1995).

Anledningen till varför män skadar husdjur i samband med våldsutövande inom en relation är enligt Adams ett avsiktligt försök att kontrollera kvinnan. Han gör detta genom att bland annat demonstrera sin makt, genom att skada djuret inför henne i vetskapen om att hon inte vågar/kan göra något åt detta. Kvinnan kan känna att hon vill skydda djuret men är fysiskt och psykiskt oförmögen att göra detta, vilket i sin tur får henne att känna att hon svikit djuret. Om hon trots allt försöker skydda djuret kan hon i sin tur bli skadad själv, detta försök kan även leda till att våldsutövaren fortsättningsvis trappar upp våldet mot henne. Men syftet med att skada husdjuret kan även vara att lära kvinnan underordning. Oförutsägbara utbrott gentemot djuret ska lära henne att hennes liv hänger på att vara så medgörlig som möjligt, att motstånd är meningslöst. Målet med detta är både att skrämma henne och samtidigt inge en känsla av tacksamhet för att hon fortfarande lever (Adams, 1995).

2.2.2 Våld mot djur - en del av familjevåldet

Boken *Child abuse, domestic violence, and animal abuse* som publicerades 1999, var en del av en pågående satsning med att sprida kunskap till professionella engagerade i förebyggandet av våld mot djur, våld mot barn och våld i parrelationer med utgångspunkt att den gemensamma nämnaren för alla dessa typer av våld är familjevåld (Tebault, 1999). I boken medverkar bland annat Phil Arkow och Frank R. Ascione, som författare och redaktörer. Båda är framstående forskare på området och har skrivit ett flertal olika studier och artiklar om sambandet. Vi kommer nedan att redogöra för de centrala aspekter av våld mot djur och våld i nära relationer som lyfts av författarna i denna bok.

Tebault (1999) beskriver i det inledande kapitlet av boken hur professionella ofta missar att se till hur partnervåld, våld mot barn och våld mot djur hänger ihop, och att dessa former av våld tenderar att behandlas som separata problem istället för att ses som direkt relaterade till varandra som olika yttringar av familjevåld. Orsaken till denna uppdelning, och därigenom osynliggörande av sambandet mellan olika typer av våld, är enligt Tebault den utveckling som länge pågått inom välfärden vilken präglats av uppdelning mellan olika institutioner, samt specialisering bland professionella som arbetar

med olika sociala problem och utsatta grupper. Tebault menar att det är viktigt att professionella påminns om det samband som ofta finns mellan olika typer av våld och att även se våld mot djur som en viktig aspekt i arbetet med familjevåld. Såväl sällskapsdjur som boskapsdjur är idag viktiga medlemmar i en familj och allt våld som riktas mot en svagare familjemedlem, oavsett om denne har två eller fyra ben, är alltid en fråga om makt och kontroll. En viktig aspekt är också vetskapen om att våldshandlingar mot någon i en familj även utgör en risk för alla familjemedlemmar. Upplösandet av familjevåld är således beroende av att synliggöra relationen mellan dessa olika former av våld och att upprätta samarbete mellan människobehandlande organisationer och organisationer som arbetar med djur (ibid.). Ascione och Arkow (1999) beskriver liksom Tebault (1999) att det finns ett samband mellan våld i parrelationer och våld mot djur, vilket empiriska data - om än fortfarande begränsat inom detta område - visar på. De menar att de som söker nya interventioner och förebyggande strategier mot familjevåld bör överväga att se till ett helt nytt paradig vilket även inkluderar djur som viktiga medlemmar i familjen. Exempelvis kan våld mot familjens husdjur vara en tidig indikator på att våldet kan eskalera i omfattning och allvarlighetsgrad även gentemot andra familjemedlemmar. Omvänt så kan djurbaserade interventioner skapa läkande miljöer som erbjuder våldsutövare/våldsbenägna en möjlighet att istället uttrycka omvårdnad och empati (ibid.).

2.1.3 Betydelsen av kulturella skillnader i synen på djur

I boken *Child abuse, domestic violence, and animal abuse*, vilken vi redogjort för ovan, ingår även ett kapitel som behandlar vikten av att lyfta kulturella skillnader som kan finnas gällande synen på djur och hur de bör behandlas. Kaufmann (1999) poängterar att det är viktigt att ta upp dessa skillnader när man pratar om sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur. Han menar att majoriteten av den amerikanska befolkningen idag skulle beskriva ett djur som en älskad familjemedlem eller ett sällskapsdjur som delar vardagen tillsammans med övriga familjemedlemmar. Vidare påpekar Kaufmann att det dock är av vikt att vara uppmärksam på att denna syn på djur inte är universell, och inte heller enhetlig ens inom USA, där det fortfarande finns kulturer som ser hundar som ohyra vilka bör hållas utomhus. Den kulturella aspekten och dess påverkan av behandlingen av djur är också tydlig i de djurlagar som existerar i USA. Att skära svansen av en katt utan bedövning skulle bedömas som vanvård av djur i de flesta av staterna, men att göra samma sak mot ett lamm hade i många fall bedömts som traditionell djurhållning inom jordbruket. Detta, menar Kaufmann, visar på hur det är den kulturella aspekten, snarare än den smärta som orsakar djuret, som avgör huruvida en handling bedöms vara våld eller vanvård av djur eller inte. Utifrån denna förståelse menar Kaufmann att det är av vikt att också synliggöra de kulturella skillnader och olika syn på djur som eventuellt kan finnas inom en organisation eller inom ett samhälle, för att också kunna synliggöra och effektivt arbeta med sambandet mellan våld mot människor och våld mot djur i praktiken. Han menar att man genom att synliggöra dessa skillnader även kan minska dem, och därmed skapa en mer gemensam syn gällande djurs värde och rättigheter. Att ändra på någon gemensam policy eller ett tillvägagångssätt

inom en organisation gällande stöd och hjälp till djur, utan att först se över vilken djursyn människor har och först närma sig varandra i denna fråga, menar Kaufmann skulle göra det svårt att få detta att fungera effektivt i praktiken (ibid.).

Del 3 Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt kommer de två teoretiska perspektiv som vi valt att använda för att analysera och diskutera vårt material att presenteras. Eftersom vår studie syftar till att studera litteratur om ett fenomen; våld i parrelationer och våld mot djur, som i grunden kan sägas handla om relationer och olika processer mellan och inom individer så har vi valt att använda oss av två socialpsykologiska perspektiv. En teori berör uppbrottsprocessen, vilken förklarar tre processer som den våldsutsatta går igenom när denne lämnar en våldsamt relation. Vi har också valt en teori som handlar om relationen och interaktionen mellan människa och djur, vilket författaren benämner Human-Animal Interactions (Sanders, 2003), men som vi i denna studie har valt att översätta till husdjursinteraktionism. Vi tänker oss att dessa två perspektiv kan komplettera varandra på ett bra sätt i analysen av vårt material, och att de kan hjälpa oss att få en djupare förståelse för beskrivningarna av den våldsutsattas process samtidigt som det också kan förklara relationen till djuret och vilken betydelse djuret har för den som lever i en våldsamt relation.

3.1 Uppbrottsprocessen

Enligt Enander och Holmberg (2011) genomgår personer som lämnar en våldsamt relation tre processer; Att bryta upp, att bli fri och att förstå. *Att bryta upp* är processen som sker då den våldsutsatta inser att relationen inte är hållbar längre och fysiskt lämnar relationen. *Att bli fri* handlar om den process som den våldsutsatta går igenom för att bli känslomässigt fri från förövaren, detta är ofta en lång och svår process vilket innefattar fyra emotionella stadier; kärlek, hat, medlidande och likgiltighet. Det första stadiet domineras av kärlek och passion för våldsutsövaren. Kärleken är oftast starkare än rädslan i detta stadie, varför det inte är vanligt att den våldsutsatta lämnar förövaren under denna fas. Stadiet inbegriper även starka känslor av hopp och tro på att relationen och våldsutövaren ska förändras. Nästa stadie, i processen att bli fri, domineras istället av känslor av hat och ilska mot den våldsamma partnern. Det är vanligt att omgivningen tror att den våldsutsatta är redo att göra sig fri från förövaren i detta skede, dock finns en stor risk att den utsatte efter att ha uttryckt sin ilska och vrede gentemot förövaren och dennes handlingar, faller tillbaka till det första stadiet igen. Detta på grund av att kärleken och de känslomässiga band som den våldsutsatta utvecklat till förövaren är så starka att hen har svårt att gå vidare, och att hen oavsett vad våldsutövaren gjort fortsätter att hoppas på att situationen kan förändras. Det tredje stadiet domineras av medlidande och att den våldsutsatta tycker synd om förövaren. Det är vanligt att personer i detta stadie, på grund av medlidandet som även inbegriper känslor av skuld, väljer att stanna kvar i relationen. Många väljer också att lämna relationen just under detta stadie, då medlidandet för partnern också kan växla till känslor av hat och vrede. Detta är generellt en mycket ambivalent fas som kan pågå under en lång tid, även långt efter att den utsatte lämnat relationen, och som kan växla mellan känslor av medlidande, skuld, sorg och hat. Det fjärde stadiet präglas av likgiltighet gentemot förövaren och relationen. Detta stadie inbegriper även att det

hopp som personen tidigare haft, om att den våldsutövande partnern ska förändras, har försvunnit. Har den våldsutsatta inte lämnat förövaren ännu så är det högst troligt att hen gör det under detta stadiet, om den utsatte inte är alltför nedstämd och nedbruten. Detta stadiet infinner sig ofta i samband med uppbrottet och kan också vara en bidragande orsak till att personen väljer att till slut lämna relationen. Men det kan också ta väldigt långt tid för den utsatte att komma till detta stadiet, eftersom hen först behöver komma över det ambivalenta stadiet av medlidande och skuld gentemot förövaren. Först efter det kan den utsatte till slut också bli känslomässigt fri från våldsutövaren. Den sista processen i uppbrottet; *att förstå*, handlar om att den våldsutsatta förstår vad hen varit med om och blivit utsatt för. Att kunna identifiera sig själv som en våldsutsatt person är ett viktigt steg för att kunna avsäga sig den skuld som hen burit över det som varit, och således kunna gå vidare. Dessa tre processer; att bryta upp, att bli fri och att förstå, som beskrivits ovan, samt de fyra stadierna av känslor som den utsatte går igenom för att bli känslomässigt fri från förövaren, sker inte alltid i ordningsföljd utan pågår ofta parallellt under en uppbrottsprocess (ibid.)

3.2 Husdjursinteraktionism

Husdjursinteraktionism är en vidareutveckling av den symboliska interaktionismen; ett socialpsykologiskt perspektiv på relationer och det sociala livet där en central del är den vardagliga interaktion som sker mellan individer genom olika ritualer (Sanders, 2003). Symbolisk interaktionism såväl som andra socialpsykologiska perspektiv har traditionellt sett handlat om relationer och interaktioner mellan människor. Sanders har dock vidareutvecklat detta till att undersöka Human-Animal Interactions (vilket vi i denna studie har valt att översätta till husdjursinteraktionism), ett utvidgat perspektiv på interaktionism där relationen mellan människa och husdjur ligger i fokus. Sanders menar att relationen mellan människa och djur länge ignorerats av sociologer, och att den sociologiska vetenskapen har avbildat djur som tanklösa, känslolösa, identitetslösa varelser som reagerar snarare än att agera och uppfattar snarare än förstår. Dock har senare forskning börjat ifrågasätta detta perspektiv och allt fler forskare har börjat intressera sig för relationen och interaktionen mellan människor och djur. Denna forskning har framförallt fokuserat på den terapeutiska inverkan som djur kan ha på människor, både vad gäller det fysiska och det psykiska välmåendet. Sanders lyfter bland annat hur sociologiska undersökningar har genomförts gällande den intensiva relationen mellan personer med olika former av funktionsvariationer och deras assistansdjur, och hur denna relation har visat sig ha en positiv inverkan på människans identitet och självbild. Människors interaktion med husdjur sker dock vanligtvis inom kontexten av en familj, varpå även detta forskningsfält har blivit alltmer uppmärksammat. Studier av detta slag visar ofta hur husdjuren är en integrerad del av familjen, och hur de även har en tydlig roll ifråga om hur övriga familjemedlemmar interagerar med varandra. Sanders menar att många människor beskriver sin relation till sina husdjur genom att definiera dem som familjemedlemmar, och/eller som deras

speciella eller nära vänner. Människorna förstår och upprätthåller även sin relation till husdjuret på ungefär samma sätt som de gör till sina mänskliga vänner. De spenderar tid tillsammans och delar olika rutiner i vardagen såsom måltider, att vårda, prata och röra vid varandra såväl som att husdjuren följer med på semesterresor och andra aktiviteter. Människor hittar även sätt att kommunicera/interagera med sina husdjur som liknar den interaktion som äger rum människor emellan, som exempelvis delad uppmärksamhet och ögonkontakt. Sanders menar att upprepad ögonkontakt är något som vittnar om en intim och nära relation, och att detta är en väldigt vanlig form av ordlös kommunikation inom relationen mellan människa och husdjur. Att ha uppmärksamheten riktad mot ansiktsuttryck är ett sätt att ge individer, oavsett om detta är människa eller djur, information om den subjektiva uppfattningen gällande den andre. Sanders refererar till studier genomförda på veterinärklinikers väntrum, som visade att djurägarna upprepade tillfällen höll sitt husdjurs ansikte med sina händer och stirrade in i dess ögon, på ett liknande sätt som föräldrar skapar ögonkontakt med sina spädbarn. Allt som oftast tillskriver även människor sina husdjur en förmåga att uppleva känslor, men även att husdjuren på ett empatiskt sätt kan förstå deras egna (människornas) känslor. Utöver dessa positiva faktorer beskriver Sanders hur alla nära relationer innefattar emotionella bindningar där även negativa faktorer ingår. De mörka sidorna i en relation kan handla om intressekonflikter, oro och rädsla för att bli lämnad eller andra smärtsamma upplevelser. Av denna orsak finns oftast en viss grad av ambivalens i nära relationers kvaliteter och konsekvenser. I relationen mellan människa och djur existerar även en annan aspekt som påverkar relationen, vilket handlar om den dubbla syn på djur som finns hos människor. Dels uppfattas djur som ett objekt att äga och använda, men även som egna individer som ska förstås och älskas. Denna ambivalens, tillsammans med djurens underordnade status i samhället, kan bidra till vanvård eller våld, ett respektlöst ignorande och till sist ett avslut på relationen. Det allra vanligaste är dock att det emotionella band som existerar i en nära relation mellan människa och djur innebär att människan reagerar på avslutet av denna relation med intensiv sorg. Sanders poängterar avslutningsvis att likt andra nära relationer karaktäriseras bandet mellan människa och djur av engagemang och ambivalens, framgångar och problem, en nära känslomässig kontakt och förlust (ibid.).

Del 4 Metoder och material

I detta avsnitt kommer vi att redogöra för vårt val av metod och material samt vilka avgränsningar som gjorts gällande detta. Vi kommer även att beskriva hur vi gått tillväga vid insamling och bearbetning av material samt vilka etiska överväganden som gjorts under studiens gång. Slutligen för vi en metodkritisk diskussion samt redogör för studiens tillförlitlighet.

4.1 Metod

För att besvara studiens syfte och frågeställningar har vi valt att göra en litteraturstudie. Forsberg och Wengström (2016) skiljer mellan allmän- och systematisk litteraturstudie. En allmän litteraturstudie, även kallad litteraturöversikt, kan syfta till att sammanställa en beskrivande bakgrund som motiverar till att en empirisk studie görs. Den kan också ha syftet att kartlägga och beskriva kunskapsläget inom ett visst område. En systematisk litteraturstudie är ofta mer omfattande än en allmän litteraturstudie och syftar vanligtvis till att söka evidens inom ett valt område. Det kräver ofta ett större antal studier av god kvalitet vilka kan utgöra underlag för att göra bedömningar och dra slutsatser. Denna typ av litteraturstudie används ofta för att besvara kliniska frågeställningar som exempelvis “vad fungerar bäst? Vad är effektivt?” (ibid.). Med anledning av att vår studie syftar till att beskriva ett kunskapsområde snarare än att söka evidens har vi valt att göra en allmän litteraturstudie.

Som strategi för att hantera empiri och teori har vi i huvudsak utgått från en induktiv ansats. Enligt Backman (2016) innebär en induktiv ansats att forskaren initialt inte lägger tyngdpunkten på begreppsliga formuleringar i form av teorier, frågeställningar eller hypoteser. Detta kommer istället senare under processen, antingen efter eller i samband med att empirin samlas in (ibid.). Vår utgångspunkt i studien har i enlighet med detta varit att utgå från empirin för att därefter formulera valda teorier och även specificera våra frågeställningar. Dock ska sägas att vi också har haft vissa inslag av det som kallas för abduktiv ansats i vår studie, vilket innebär att en teori och/eller hypotes styr studien inledningsvis på ett annat sätt än i jämförelse med en induktiv ansats. Detta då vi tidigt i vår studie valde att ha med en övergripande teoriram, utifrån syftet att denna skulle hjälpa oss att förhålla oss kritiska till det material som skulle analyseras. Dock blev denna teoriram istället ett sätt för oss att argumentera för vår egen ståndpunkt, snarare än att på ett öppet och nyanserat sätt studera och analysera det material vi samlat in, varpå vi valde bort denna från vår studie. Efter detta beslut landade vi återigen i en mer induktiv ansats, där de teorier vi valt ut efter att ha samlat in vårt material istället fick ta mer plats och hjälpa oss att förstå vårt material bättre.

4.2 Avgränsningar

Vi har medvetet valt att avgränsa vårt analysmaterial till att enbart innefatta vetenskapliga artiklar, och inte några större studier, för att på så sätt möjliggöra en grundligt utförd analys baserad på ett så stort och brett urval av material som möjligt. Detta resulterar även i att vår analys baseras på enbart

engelskspråkig forskning, då vi ej funnit några publicerade svenska vetenskapliga artiklar. I ett tidigt stadié övervägde vi att parallellt med studiet av vetenskapliga artiklar även att titta på hur ideella organisationer och myndigheter arbetar med frågor gällande sambandet när det existerar så lite svensk forskning. Vad ska de luta sig mot och hur påverkar det begränsade kunskapsläget i Sverige deras arbete med våldsutsatta? Då vi av tidsskäl behövde avgränsa oss valde vi istället att enbart fokusera på beskrivning och analysering av forskning inom området, då vår inledande litteratursökning visade att det fanns ett gediget underlag av internationell forskning för att kunna besvara våra frågeställningar.

4.3 Förförståelse

Enligt Forsberg och Wengström (2016) är det ett viktigt kvalitetskrav i en studie att forskarna redogör för sin förförståelse, så att läsaren ska kunna få en uppfattning om utgångspunkten för tolkningen av data. Hur tolkningen sker är alltid beroende av det perspektiv eller den förförståelse som forskaren har, vilket dels utgörs av egna personliga erfarenheter men också av den forskning och/eller olika tolkningar av fenomenet som kan ligga till grund för den aktuella tolkningen (ibid.).

En aspekt som kan ha påverkat analysen av resultatet i denna studie är dels våra personliga erfarenheter av husdjur. Vi har båda levt tillsammans med husdjur och skapat starka emotionella band till dem. Detta har även påverkat vår etiska utgångspunkt kring hur husdjur bör behandlas som en del av familjen, det vill säga i den mån det går som en likvärdig familjemedlem. En av oss är även engagerad i VOOV, en ideell förening som tillhandahåller jourhem åt husdjur vars ägare behöver söka skyddat boende, vilket förstås påverkar föreställningen om att ett samband mellan våld i nära relationer och våld mot husdjur faktiskt existerar samt att detta är något som är viktigt att ta hänsyn till i det sociala arbetet med våldsutsatta. Vi är medvetna om att vår förförståelse kan ha påverkat vår syn på det fenomen som behandlas i denna studie samt tolkningen av den data som samlats in. Utifrån denna medvetenhet har vi aktivt jobbat för att hålla oss mer kritiska inför materialet och för att vara öppna för andra tolkningar och förståelser av studiens ämne.

4.4 Datainsamling och urval

Sökning av material till vår studie gjordes enligt Fribergs (2011) två steg, en inledande respektive en primär litteratursökning. Syftet med den inledande litteratursökningen var att få en bred bild gällande kunskapsläget, varav sökning av material skedde på relevanta hemsidor, genom sekundärsökning i referenslistor samt sökning i databaser. De hemsidor vi har använt oss av tillhör det nationella kunskapscentret Se Sambandet (www.sesambandet.wordpress.com) samt den internationella motsvarigheten National Link Coalition (www.nationallinkcoalition.org). För att bestämma vilka databaser som kunde generera relevant material till vår studie gick vi igenom samtliga databaser som finns listade på hemsidan tillhörande Ersta Sköndal Bräckes högskolebibliotek. Under varje rubrik finns en kort beskrivning av respektive databas, vilket gjorde det möjligt för oss att sortera bort de

databaser som var minst troliga att generera material användbara för vår studie (exempelvis databaser med naturvetenskaplig eller medicinsk inriktning). För att få en överblick gällande omfattningen av vetenskapliga artiklar gällande studiens ämne gjorde vi i resterande databaser en bred och övergripande litteratursökning med både engelska och svenska sökord, utifrån urvalskriteriet att det skulle handla om sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur.

Inför den primära litteratursökningen valde vi ut sex stycken databaser att använda oss av, främst med inriktning på exempelvis sociologi, beteendevetenskap och psykologi. Vi formulerade ytterligare sökord/sökformuleringar baserat på nyckelord (“keyword”) som vi funnit listade under de relevanta artiklar som vår inledande litteratursökning genererade. Då vi inte fann några svenskspråkiga artiklar inom ramen för vårt ämne valde vi att fortsättningsvis fokusera på engelska sökord/sökformuleringar. Vi bestämde oss även för att göra ett antal begränsningar; vi sökte enbart på vetenskapliga artiklar som hade genomgått en så kallad “peer review”, detta för att få ett så faktagranskat och trovärdigt material som möjligt. Vi begränsade även vår sökning till åren mellan 1990-2018 för att få så relevanta sökträffar som möjligt, då den första studien gällande sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot husdjur publicerades först i början av 1990-talet (Se Sambandet). Vi valde även att söka på “Keyword & Full text”, då vi under den inledande litteratursökningen testade att söka på titlar och fann att detta genererade färre sökträffar. I tabell nr 1 nedan visas vilka sökord/sökformuleringar som användes under litteratursökningen, och hur många sökträffar det gav i respektive databas:

Tabell 1. Söktabell och databas.

Databas respektive sökord	Academic search complete	Psychology and Behavioral Sciences Collection	SocIndex	Sociological abstracts	PsycINFO	ASSIA
Battered pets	18	0	9	204	14	92
“Battered pets”	3	0	0	1	1	1
Animal abuse	9255	1318	547	368	8954	299
“Animal abuse”	255	18	97	143	130	26
Pet abuse	755	100	112	66	457	42
“Pet abuse”	18	0	12	7	12	4

Battered pets AND intimate partner violence	5	0	1	40	6	27
Animal abuse AND intimate partner violence	27	1	10	62	19	24
Pet abuse AND intimate partner violence	15	1	10	67	12	36

Under vår primära litteratursökning gjorde vi en första sällning genom att titta på artiklarnas rubriker. Vi gick därefter vidare med att läsa abstract tillhörande de artikelrubriker som tycktes ligga nära studiens undersökningsområde, våld i nära relationer och våld mot djur. Detta i enlighet med det som Friberg (2011) kallar helikopterperspektiv, där abstracts läses för att få en översiktsbild av det material som hittats samt gör det möjligt att "se" karaktären av studierna. I samband med denna process ändrade vi vårt urvalskriterium till att artiklarna skulle handla om sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot djur, vilket exkluderade artiklar som handlade om våld mot barn och äldre kopplat till sambandet. Vi fann bland annat ett flertal artiklar av forskaren Frank R. Ascione, som dock fokuserade på sambandet utifrån ett barnperspektiv.

De artiklar som ansågs ha högst relevans utifrån våra urvalskriterium laddades ned, samtidigt som vi separat dokumenterade respektive artikels rubrik, författare, publiceringsår, ursprunglig publiceringskälla, nedladdningslänk samt i vilken databas och med vilka sökord vi hittade artikeln. Som nämnt ovan valde vi att söka på "Keyword & Full text", vilket resulterade i att vissa sökformuleringar gav ett ovanligt stort antal träffar. Dock kunde vi efter en genomgång av de cirka 50 första resultaten bortse från dessa då den övervägande majoriteten ej var av relevans för studiens område (exempelvis vid sökningar med ordet "abuse", vilket resulterade i träffar rörande "drug abuse").

Efter att ha ägnat oss åt vår primära litteratursökning vid fyra tillfällen började vi upptäcka att det material vi samlat in återkom i de olika databaserna. Vi valde därför att avbryta vår litteratursökning och hade då samlat in totalt 24 stycken vetenskapliga artiklar som vi ansåg vara av relevans för vår studie. För att kunna göra en så grundlig och välgjord analys som möjligt inom ramen för avsatt tid var vi dock tvungna att begränsa urvalet ytterligare. Detta gjorde vi genom att på nytt läsa igenom samtliga abstract och sällade därefter bort de artiklar som vi ansåg hade minst koppling till det sociala arbetet, exempelvis artiklar som utgick ifrån ett veterinärperspektiv. Vi sällade även bort några artiklar

som vi upptäckte föll utanför ramen för vad som räknas som en vetenskapligt granskad artikel, exempelvis en intervju med forskaren Frank R. Ascione.

Efter denna slutliga genomgång hade vi kvar 14 artiklar som uppfyllde våra urvalskriterier; att artiklarna skulle handla om sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot djur samt att detta på något sätt skulle vara kopplat till det sociala arbetet.

4.5 Databearbetning och analys

För att bearbeta och analysera vårt material har vi utgått från Fribergs (2011) analysprocess som kortfattat innebär en genomläsning och sammanfattning av de enskilda studierna, för att därefter kunna identifiera likheter och skillnader i materialet och slutligen skapa olika teman utifrån de centrala aspekter som återkommer i studierna (ibid.), en process som vi kommer att beskriva mer utförligt nedan.

Efter att ha samlat in vårt material läste vi igenom samtliga artiklar för att få en bild av dess innehåll och sammanhang. Till en början läste vi igenom artiklarna översiktligt samtidigt som vi sammanfattade dem utifrån syfte, metod, resultat och diskussion i enlighet med Fribergs (2011) översiktstabell (*se Bilaga 1*). I tabellen skrev vi även ut artiklarnas titel, författarnas namn, vilket årtal artiklarna publicerades samt i vilket land och i vilken tidskrift. Detta för att skapa en god överblick som grund för den fortsatta analysen. Efter att ha skapat en översiktstabell påbörjade vi vår resultatdel med att summera likheter och skillnader baserat på studiernas val av metod och urval. Vi redogjorde även för vilka länder studierna var publicerade i, samt mellan vilka årtal dessa publikationer ägde rum. Enligt Friberg (2011) kan en sådan strukturering vara till hjälp för att urskilja respektive studie när en granskning ska göras av ett flertal studier som berör samma område. Efter att ha bearbetat texterna ytterligare ett antal gånger kunde vi även börja identifiera olika återkommande punkter i respektive artikel. Utifrån detta skapade vi fem stycken teman; Olika aspekter gällande våld mot djur som en del av partnervåldet, Djurets känslomässiga betydelse för våldsutsatta, Husdjurets roll i uppbrottsprocessen, Säkra placeringar för husdjur: dess relevans och svårigheter, Sambandets relevans för det sociala arbetet. Dessa teman baserades på de centrala aspekter som vi funnit i våra artiklar under analysens gång, samtidigt som vi var noga med att varje tema skulle ha en tydlig koppling till våra forskningsfrågor. De teman som identifierades utmynnade även i olika underkategorier, med vars hjälp vi sorterade innehållet i artiklarna då vi gick igenom materialet ytterligare en gång. Med våra teman som utgångspunkt kunde vi under genomgång av materialet även börja urskilja likheter och skillnader i studiernas resultat, vilka presenteras under respektive rubrik i resultatdelen. Under arbetet med vår databearbetning och analys har vi genomgående använt oss av vad Friberg kallar för en analysprocess, vilket han liknar vid "en pendling mellan helhet (respektive studie) och delar (tabellen, översiktsblad) till en ny helhet (det slutgiltiga resultatet)" (Friberg, 2011, s.150).

När vi hade arbetat oss fram till ett resultat var det dags att analysera och koppla detta till den tidigare forskning och de teorier/den teoriram vi presenterat i vår studie. I vår analys utgick vi från

våra två forskningsfrågor, till vilka vi kopplade innehållet i vårt resultat. Därefter arbetade vi oss successivt igenom våra valda teorier och tidigare forskning, för att se vilka delar som både kunde hjälpa oss att besvara våra forskningsfrågor men även kunna ge en djupare förståelse och innebörd av det material som presenterats under resultatet. I efterhand tilldelade vi även vårt analysmaterial underrubriker, för att strukturera upp och tydliggöra innehållet för läsaren.

4.6 Forskningsetiska överväganden

En central del av forskningsetiken rör frågor om hur de personer som medverkar i forskning får behandlas (Vetenskapsrådet, 2017). Eftersom vår studie baseras på material som redan bör vara etiskt granskat gällande detta, har vi istället resonerat kring de etiska frågor som berör själva hantverket, även kallat forskareetik (ibid.). De forskningsetiska överväganden som är viktiga att fokusera på inom ramen för en litteraturstudie rör enligt Forsberg och Wengström (2015) urval av material och hur detta material framställs/presenteras. De poängterar vikten av att redogöra för de artiklar som ingår i litteraturstudien samt att presentera alla resultat som framkommer, inte enbart de som överensstämmer med forskarens utgångspunkt för studien. Centrum för forsknings- & bioetik (2017) betonar att peer review är det som verifierar att ett material är vetenskapligt granskat och kan definieras som forskning. Vi har i samband med vår litteratursökning varit noga med att förvissa oss om att vårt analysmaterial har genomgått en peer review. En svårighet har dock varit att garantera denna kvalitetsgranskning gällande den tidigare forskning vi refererar till. Då vår tidigare forskning består av böcker har vi fått fram delar av detta material genom databasen Libris, där det ej finns möjlighet att avgränsa sökningen till peer review. Enligt Friberg (2011) finns det ett flertal andra faktorer att använda sig av för att bedöma en källas kvalitet. När det gäller fackböcker så bör de innehålla referenser till annan litteratur, framförallt till forskning. I övrigt så bör man även se till vem/vilka författarna är, vilken kompetens och vilka värderingar de har samt vilket perspektiv som anlagts. Man bör också se till vem som är ansvarig utgivare för litteraturen samt kontrollera vilket år boken är utgiven och om den ev. är reviderad (ibid.). Utifrån avsaknaden av information om kvalitetsgranskning gällande de böcker vi har valt att ha med i vår studie, har vi så gott vi kunnat istället granskat källorna utifrån de kriterier som beskrivs ovan. För att inhämta information för granskningen har vi sökt på eventuella hemsidor tillhörande respektive författare, samt undersökt vilka förlag som har publicerat böckerna. Två av dessa böcker är utgivna av förlag knutna till ett universitet, vilket kan vara en indikator på att texten är kvalitetsgranskad, även om det inte är en garanti på samma sätt som peer reviewed är. Samtliga av böckerna är även författade av etablerade forskare på området eller närbesläktade områden. Vissa av dessa forskare har även publicerat studier som refereras till av andra forskare inom ämnet. Vi har även gått igenom böckerna och de kapitel vi refererar till, för att försäkra oss om att det däri finns referenser till annan litteratur och forskning. Slutligen har vi också försäkrat oss om att vi använt oss av de senaste upplagorna av böckerna.

I arbetet med vår studie har vi även haft ambitionen att vara så tydliga som möjligt i vår redogörelse gällande begrepp och resonemang, det vill säga vilka som har varit våra egna respektive de författare vi hänvisar till. Vi har även försökt att vara så transparenta som möjligt när vi redogjort för vårt val av metod och litteratur samt vid beskrivningar av hur vi gått tillväga vid sökning, urval och bearbetning av det insamlade materialet.

4.7 Metodkritisk diskussion

En svårighet vi stötte på under arbetets gång med vår studie var bestämmandet av vilka begrepp vi skulle använda oss av för att beskriva det våld som studien syftar till att undersöka, då det inom såväl svensk som internationell forskning finns en rad olika begrepp som beskriver detta (exempelvis våld i nära relationer, familjevåld, misshandelsrelationer) vilket även kan ge våldet olika betydelser. Som vi redogjort för under rubriken Centrala begrepp så valde vi i denna studie att använda oss av begreppen våld i parrelationer respektive partnervåld. Vi valde också att vara könsneutrala gällande pronomen, utifrån ambitionen att använda ett så inkluderande språk som möjligt (då syftet med vår studie inte är att undersöka exempelvis mäns våld mot kvinnor). Vid insamling av vårt material noterade vi dock att respondenterna i de studier där könstillhörigheten identifieras var just kvinnor, och att förövarna identifierades som män. Detta var inte helt överraskande för oss då vi är medvetna om att det finns en uttalad ojämlikhet mellan män och kvinnor och att den yttersta konsekvensen av detta är just våld mot kvinnor, som vi även nämner inledningsvis. Innan insamlingen av vårt material påbörjades hade vi en förhoppning om att hitta ett mer varierat utbud av studier, där fler variationer av parrelationer fanns representerade. Även om vi inte lyckades hitta några sådana studier valde vi ändå att fortsätta använda könsneutrala begrepp, bland annat eftersom syftet med denna studie framförallt var att undersöka sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur, till skillnad från exempelvis de maktstrukturer som ligger bakom mäns våld mot kvinnor. Även om vår förståelse gör oss medvetna om att den övervägande majoriteten av våldet inom nära relationer utövas just av män mot kvinnor, så utesluter inte detta att våldet förekommer även i andra konstellationer av kärleksrelationer, trots att samtliga av de undersökningar vi tagit del av beskriver sambandet utifrån traditionella könsroller och relationsformer. Beslutet att använda oss av könsneutrala begrepp har dock inte varit ett lätt sådant; vi ställer oss något kritiska till vår användning av begreppen våld i parrelationer och partnervåld då vi inser att detta försök till att använda ett inkluderande språk i sin tur kan osynliggöra de maktstrukturer som existerar mellan män och kvinnor och som även till stor del kan vara en förklaring till det våld som förekommer i heterosexuella parrelationer.

En annan aspekt som vi ställer oss något kritiska till gällande vår studie är att de artiklar vi valt att analysera skiljer sig en del åt gällande utformning och omfattning. Representerat i vår studie finns både enkätstudier, intervjustudier samt några studier i form av översiktsartiklar. Vår tanke med att analysera studier som är genomförda på olika sätt var att vi ville ha ett så varierat underlag som möjligt och att det kunde finnas en poäng med att inkludera olika typer av studier eftersom de också

kan visa en större bredd gällande resultatet. Dock kan vi i efterhand se att det eventuellt hade varit lättare för oss att gå igenom vårt material och få fram ett mer koncentrerat resultat om vi hade begränsat oss till att exempelvis ha med enbart en särskild typ av studier, exempelvis intervjustudier respektive enkätstudier. Vi ser dock att vårt val av att inkludera dessa olika typer av studier eventuellt kan ha bidragit med en bredare variation och därmed också ett mer nyanserat resultat, än om vi hade begränsat oss till enbart en särskild typ av studie.

Vi har givetvis även reflekterat över vårt val av metod för att genomföra denna studie, och huruvida vald metod är bäst lämpad för att uppnå studiens syfte. Vi hade i ett tidigt stadiet tankar om att genomföra antingen en kvalitativ eller en kvantitativ studie, riktad antingen mot socialtjänstens relationsvårdsteam eller personal på kvinno- och brottsofferjourers skyddade boenden. Vår initiala tanke med detta var att undersöka socialsekreterarnas kunskap kring sambandet och eventuella rutiner för hur de arbetar med detta i praktiken, alternativt hur kunskapen bland kvinno- och brottsofferjourernas personal eventuellt skiljer sig åt sedan Holmberg genomförde sin studie år 2004. Dessa studier hade möjligtvis kunnat ge oss mer information om hur kunskapen om sambandet, och behovet av kunskap, ser ut i det praktiska sociala arbetet inom en svensk kontext. Med tanke på det begränsade utbudet av svensk forskning om sambandet landade vi dock till slut i att det huvudsakliga syfte vi ville uppnå med vår studie var att höja kunskapsnivån gällande sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur. Detta motiverade oss till att genomföra en litteraturstudie och analysera befintlig internationell forskning inom området, med ambitionen att överföra denna kunskap till en svensk kontext.

4.8 Studiens tillförlitlighet

Som en motsvarighet till reliabilitet och validitet i kvantitativ forskning föreslår Bryman (2011) istället begreppen tillförlitlighet och äkthet. För att kunna bedöma en studies tillförlitlighet är ett viktigt kriterium att man antar ett så kallat ”granskande synsätt”, vilket innebär att man skapar en fullständig och tillgänglig redogörelse av alla faser i forskningsprocessen. För att stärka studiens tillförlitlighet (reliabilitet) har vi i vår studie noggrant redogjort för hur vi gått tillväga vid sökning, urval samt bearbetning av vårt material. Ett annat kriterium som rör undersökningens äkthet och autenticitet (validitet) är att man ger en tillräckligt rättvis bild av de åsikter och uppfattningar som finns i den grupp av människor som studeras (ibid.). Vi har i denna studie varit noga med att på ett nyanserat sätt beskriva och redogöra för de resultat och olika uppfattningar som vi funnit i de artiklar vi tagit del av gällande sambandet, med syftet att stärka studiens äkthet (validitet). Enligt Bryman handlar validitet även om huruvida man mäter det man säger sig mäta i sin undersökning, samt i vilken utsträckning resultaten av undersökningen går att generalisera. De artiklar som vi i denna studie har tagit del av har skiljt sig åt gällande utformning och omfattning. Många av artiklarna är baserade på mindre empiriska studier, detta tillsammans med det faktum att det ämne vi valt att undersöka fortfarande är relativt outforskat kan göra det svårt att generalisera de resultat vi sammanställt. Dock har vi genom vår

sammanställning och analys av materialet kunnat urskilja och redogöra för de centrala aspekter som lyfts av den befintliga forskningen gällande sambandet, och på vilket sätt detta är relevant för det sociala arbetet, varpå vi anser oss ha uppnått syftet med undersökningen vilket således styrker studiens validitet.

Del 5 Resultat

Detta kapitel behandlar resultatet av de analyserade artiklar som ingår i vår studie. Vi kommer i den första delen, Summering av artiklar, att kort redogöra för fakta i form av studiernas olika metoder, urval samt vilka årtal de publicerats och i vilka länder. Som komplement till detta vill vi dock poängtera att det finns en mer strukturerad och detaljerad presentation av de olika studierna i tabellform, (*se bilaga 1*). Efter summeringen fortsätter därefter en presentation av artiklarnas innehåll, vilket vi sorterat in under de olika rubriker som utmynnades av våra teman som identifierades under analysprocessen.

5.1 Summering av artiklar

Av de 14 artiklar som analyserats är nio av artiklarna publicerade i USA, tre i Kanada, en i Irland och en i Storbritannien. Artiklarna är publicerade mellan åren 2000 och 2018. Sex av dem är enkätstudier (Allen, Gallagher & Jones, 2006; Collins et al., 2018; Faver & Strand, 2003b, 2005; Fitzgerald, Barret, Shwom, Stevenson & Chernyak, 2016; Flynn, 2000a), fyra är intervjustudier (Fitzgerald, 2007; Flynn, 2000b, Hardesty, Khaw, Ridgway, Weber & Miles, 2013; Simmons & Lehmann, 2007) och tre av dem är översiktsartiklar, baserade på andra forskningsstudier inom området (Faver & Strand, 2003a, 2007; Onyskiw, 2007). En artikel är en empirisk studie där våldsutsattas egna berättelser på ett internetforum samlats in och analyserats (Newberry, 2016).

I samtliga av de empiriska studierna (Allen et al., 2006; Collins et al., 2018; Faver & Strand, 2003b, 2005; Fitzgerald, 2007; Fitzgerald et al., 2016; Flynn, 2000a, 2000b; Hardesty et al., 2013; Simmons & Lehmann, 2007) medverkade våldsutsatta personer i åldrarna 21-66 år, som alla haft husdjur under tiden de levde i den våldsamma relationen. I samtliga av dessa studier befann sig respondenterna på skyddat boende, eller medverkade i samtalsgrupper för våldsutsatta under tiden de medverkade i studierna. I tre av dessa (Flynn, 2000a; Hardesty et al., 2013; Simmons & Lehmann, 2007) genomfördes studierna i samband med att respondenterna anlät till ett skyddat boende. En artikel som sticker ut från de andra empiriska studierna är Newberry (2016), där empiri samlades in från olika internetforum där våldsutsatta personer med djur delade med sig av sina berättelser. I denna studie medverkade även respondenter som ännu inte sökt hjälp, och som fortfarande levde i en våldsam relation.

Slutligen kan sägas att samtliga av studierna varierar i antalet respondenter, allt från 1238 (Simmons & Lehmann, 2007) till 19 respondenter (Hardesty et al., 2013). I de studier där respondenternas könstillhörighet identifieras är samtliga kvinnor, dock har vi (som tidigare redovisats under Centrala begrepp) valt att avköna samtliga respondenter.

5.2 Olika aspekter gällande våld mot djur som en del av partnervåldet

I samtliga studier som vi analyserat framkommer hur våld mot djur, i samband med partnervåld, kan användas som en strategi för våldsutövaren att kontrollera och utöva makt över sin partner. I studier av bland annat Allen et al. (2006), Collins et al. (2018), Flynn (2000b), Hardesty et al. (2013), Newberry (2016) liksom i Simmons & Lehmann (2007) beskrivs hur olika former av våld eller hot om våld mot djur används av den våldsutövande partnern för att kontrollera partnern på olika sätt. Flera av författarna beskriver hur detta kan ta sig uttryck genom att våldsutövaren våldför sig på eller hotar om att utöva våld mot djuret för att visa sitt ogillande mot något beteende hos den våldsutsatta partnern, eller för att skrämma partnern med vad som kan hända om hen agerar/beter sig på ett visst sätt. Författarna lyfter allt ifrån erfarenheter av att partnern hotat med våld om den utsatte inte utfört vissa sexuella handlingar, till att våldsutövaren hotat om våld eller våldfört sig mot djuret för att den våldsutsatta lämnat hemmet eller varit ute längre än vad som varit överenskommet. I resultatet av dessa studier förklaras även hur våld mot djur kan fungera som ett sätt för förövaren att kontrollera partnerns livsutrymme och på så sätt isolera den våldsutsatta partnern från att träffa vänner och familj. Den våldsutsatta kan också själv välja att inte lämna hemmet på grund av att hen inte vill lämna djuret själv med våldsutövaren. Ett annat återkommande tema i studierna är hur den våldsutövande partnern hotat med våld mot djuret om den våldsutsatta lämnar relationen. I en av studierna (Flynn, 2000b) förklaras hur husdjuret i en våldsam relation kan förstås bli som en förlängning av den våldsutsattas egna jag, vilket då utgör ytterligare ett sätt för våldsutövaren att utöva våld och kontroll över partnern. På detta sätt kan våldet också fortsätta även efter att den våldsutsatta lämnat relationen och djuret blir kvar i hemmet, vilket beskrivs vara ett vanligt förekommande fenomen i flertalet av studierna (Allen et al., 2006, Fitzgerald, 2007; Hardesty et al., 2013 Newberry, 2016). I studierna beskrivs hur våldsutsatta som sökt skydd och lämnat relationen kan bli fortsatt utsatta för våld och kontroll genom djuret, exempelvis genom att våldsutövaren hotat med att skada djuret om partnern inte återvänder hem igen. I resultatet av Allen et al (2006) och Hardesty et al. (2013) visas även att det förekommer att våldsutövaren har skadat eller dödat djuret som hämnd för att den våldsutsatta lämnat relationen. För att illustrera detta har vi valt att ta med ett citat från en av respondenterna i studien av Allen et al. (2006, s.174):

My partner contacted me when I left, whilst still in refuge to tell me that he had killed my dog, a dog I loved and had trained. He alleged that he had drowned him in a bog hole.

I några av studierna framkommer även andra beskrivningar av syftet med våldet mot djuret. Collins et al. (2018), Hardesty et al. (2013) men också Newberry (2016) lyfter hur våld mot djur kan användas av våldsutövaren enbart som ett sätt att uppfostra och disciplinera djuret, detta genom att straffa djur för oönskade beteenden. Dock beskriver författarna även hur våld mot husdjur kan förekomma på

grund av att djuret försökt skydda den våldsutsatta, exempelvis genom att morra och skälla åt eller attackera den våldsutövande partnern. I vissa av studiernas resultat beskrivs även hur våldsutövarens svartsjuka över partnerns relation till husdjuret kan bidra till våld mot djuret (Flynn, 2000b; Collins et al., 2018). Simmons & Lehmann (2007) lyfter hur våld mot djur också skulle kunna förklaras som något relaterat till förövarens personlighet och beteende som möjligtvis kan förekomma utan något syfte att kontrollera partnern. Trots att deras resultat och även andra studier visar att kontroll är en viktig faktor att inkludera, menar de att det är nödvändigt med fler studier på området för att bättre kunna förstå det våld som utövas mot djur i samband med partnervåld (ibid.).

Som nämns ovan visar flera av studiernas resultat att våld mot djur i stor utsträckning kan förstås som ett sätt för förövaren att kontrollera partnern på, men att det även kan finnas andra bakomliggande orsaker. Våldet mot husdjuren beskrivs i studierna vara allt från hot om våld till vanvård eller fysisk misshandel mot djuret. Fitzgerald et al. (2016) har genom en enkätstudie, som utformats med hjälp av tidigare forskning på området samt fokusgrupper med våldsutsatta på skyddat boende, gjort en omfattande undersökning av hur våld mot djur i parrelationer tar sig uttryck. Författarna kunde i denna studie identifiera och bekräfta fem olika typer av våld mot djur som var vanligast förekommande i våldsamma parrelationer; emotionellt våld mot djur, hot om att skada djur, vanvård av djur, fysiskt våld och grovt fysiskt våld mot djur. Två former av våld som var med i enkätstudien kunde dock inte bekräftas, dessa var sexuellt våld mot djur och våld i form av att döda djuret. Alla dessa former av våld nämns även i de övriga studierna, men framförallt är det fysiskt våld, hot om våld och vanvård av djuret som beskrivs (Allen et al., 2006; Flynn, 2000a, 2000b; Faver & Strand, 2007; Hardesty et al., 2013; Newberry, 2016; Simmons & Lehmann, 2007). Men även att partnern genom våld dödat djuret framkommer i flertalet av studierna (Allen et al., 2006; Faver & Strand, 2007; Flynn, 2000b; Newberry, 2016), medan sexuellt våld mot djur nämns endast i ett fåtal studier (Faver & Strand, 2007; Flynn, 2000b).

En annan aspekt som lyfts i studierna är hur våldet mot husdjur kan påverka våldsutsattas psykiska mående. Detta visas i resultatet av bland annat Collins et al. (2018) och Faver & Strand (2007) som beskriver hur våld mot djur kan ge konsekvenser i form av emotionella och psykiska effekter hos den våldsutsatta, såsom negativa känslor i form av ilska, sorg och oro men även skam och skuld. Orsaken till dessa känslor förklaras utifrån att våldsutsatta kan uppleva att husdjuret blivit slaget i deras ställe, i kombination med en oförmögenhet att kunna stoppa våldet eller skydda djuret från våldsutövaren. Ytterligare en annan aspekt av våld mot djur, som lyfts i bland annat Simmons & Lehmanns (2007) studie, är att de som våldför sig på djur tenderar att använda sig av grövre våld och fler former av kontrollerande beteenden gentemot sin partner, än de som inte utsätter djur för våld. Resultatet i denna studie visade att flertalet av dem som också utsatt familjens djur för våld även hade utsatt sin partner för sexuellt våld, emotionellt våld och "stalkning". Personer som utövade våld mot djur tycktes också använda fler former av kontrollerande beteenden gentemot sin partner. Resultatet visade också skillnader i våldet mellan de som hade dödat djur i jämförelse med de som inte hade gått så långt,

vilket författarna menar indikerar att graden av våld mot djur också kan vittna om hur våldet mot partnern eller andra familjemedlemmar ser ut (ibid.). En annan aspekt, som Fitzgerald (2007) lyfter i sin studie är att det tycks finnas likheter i sättet våldsutövaren behandlar sin partner och husdjuret på. Både i vilken form och i vilken grad av våld förövaren använt mot den våldsutsatta och djuret, men även hur våldsutövaren efter en våldsamt episod kan försöka att "vinna dem tillbaka" genom att bland annat ge dem gåvor.

5.3 Djurets känslomässiga betydelse för våldsutsatta

I nio av de 14 artiklar vi analyserat lyfts på något sätt det emotionella bandet mellan en våldsutsatt person och dess husdjur. I de flesta av dessa artiklar visar resultatet att majoriteten av de våldsutsatta har starka känslomässiga relationer till sina husdjur och att de ser djuren som sina "familjemedlemmar". (Faver & Strand, 2007; Fitzgerald, 2007; Flynn, 2000a, 2000b; Hardesty et al., 2013; Newberry, 2016; Onyskiw, 2007). I ett flertal av studierna framkommer även hur husdjuren inom en våldsamt relation kan vara en källa till tröst, ge ovillkorlig kärlek och vara ett icke-dömande sällskap. Studiernas resultat visar även att den som är våldsutsatt kan finna ork till att ta sig igenom en våldsamt relation tack vare relationen till husdjuret och det känslomässiga stöd som djuret kan ge. Detta förklaras även kunna hänga samman med det faktum att förövaren, som ett led i sitt kontrollutövande, kan skära av den våldsutsattas sociala nätverk och på så sätt isolera denna från vänner och övriga familjemedlemmar, varför husdjuret kan bli det enda tillgängliga stödet som finns kvar i den våldsutsattas liv (Faver & Strand, 2007; Hardesty et al., 2013; Newberry, 2016).

Fitzgerald (2007) visar i sitt resultat hur husdjuren även kan fylla en viktig funktion gällande den våldsutsattas psykiska mående i form av att lindra stress, förtvivlan och eventuell depression som kan uppstå av att leva i en våldsamt relation, och att djurens sällskap och emotionella stöd kan få en våldsutsatt att må bättre. Exempelvis lyfts hur kommunikation och interaktion med husdjur kan lindra våldsutsattas negativa och orosfyllda känslor, då den kravlösa relationen med husdjuret ger utrymme för detta på ett sätt som inte förekommer i relation med den våldsutövande partnern. Resultatet i denna studie visar även hur husdjuren kan vara en anledning för våldsutsatta att komma hem om dagarna, då de kan inge en känsla av skydd och känslomässigt stöd. Husdjurens positiva inverkan är även något som framkommer i resultatet av Hardesty et al. (2013, s. 2626), vilket beskrivs av en av studiens respondenter i citatet nedan:

They give [me] comfort, just being there means a lot to me. I can talk to them. I can pet them. It warms up my heart. It makes me feel so good about my life and sometimes my troubles don't seem quite so bad when I have them near me...

I resultatet av Fitzgerald (2007) och Flynn (2000a) lyfts även hur det i relationer där både djuret och partnern blir utsatta för våld, kan skapas en starkare empati och ett starkare känslomässigt band mellan

djuret och den våldsutsatta. Detta förklaras utifrån de liknande erfarenheter av våldet inom relationen som parterna delar.

Även då flertalet av studiernas resultat visar att våldsutsatta ofta har ett starkt emotionellt band till sina husdjur, så existerar det även undantag. Hardesty et al. (2013) förklarar att våldsutsattas relation till sina husdjur kan skilja sig åt beroende på huruvida förövaren använt sig av våld eller hot om våld djuret som kontrolltaktik eller inte. Resultatet visar att våldsutsatta vars förövare inte använt djur som en kontrolltaktik uppvisade mindre starka band till sina husdjur samt hade en annan syn på husdjurens roll inom familjen, där husdjuren snarare än en familjemedlem sågs som just ett husdjur. I resultatet av Flynn (2000a) bekräftas även att hur pass starkt ett emotionellt band våldsutsatta kan ha till sina husdjur varierar, vilket i denna studie förklaras bero på om den våldsutsatta har egna barn eller inte. Resultatet visar att våldsutsatta som inte har några barn ser husdjuret som ett viktigare emotionellt stöd jämfört med de som har barn.

5.4 Husdjurets roll i uppbrottsprocessen

I flertalet av studierna (Faver & Strand, 2003b, 2005; Fitzgerald, 2007; Flynn, 2000a; Newberry, 2016, Onyskiw, 2007) framgår hur oron för djurens säkerhet kan vara en viktig faktor gällande beslutet att stanna kvar i eller lämna relationen, men som också kan få de våldsutsatta att återvända hem om de i samband med uppbrottet tvingats lämna kvar husdjuren hos förövaren. Faver & Strand (2007) betonar hur våld mot djur utifrån detta kan förstås som en form av emotionellt våld mot partnern, vilket kan få allvarliga konsekvenser för våldsutsattas säkerhet.

I Flynns studie (2000a) framgår att oro för djuret tycks vara särskilt vanligt ifall djuren blivit utsatta av förövaren tidigare. Resultatet visar att de våldsutsatta vars djur blivit hotade och slagna var fyra gånger mer benägna att oroa sig för sina djur jämfört med de våldsutsatta vars djur inte blivit utsatta. Ungefär hälften av de vars djur blivit utsatta dröjde med att söka skyddat boende av oro för sina djurs säkerhet, vissa så länge som upp till två månader. Liknande resultat återfinns även i studien av Faver & Strand (2003b). De fann att de våldsutsatta vars partner även hotat deras husdjur var omkring sju gånger mer benägna att rapportera hur oro för deras djur påverkat deras beslut att lämna eller stanna med den våldsutövande partnern. Bland de våldsutsatta vars partner faktiskt skadat eller dödat deras djur var denna siffra åtta gånger så hög. I resultatet av Faver & Strands studie (2005) framkommer att våldsutsatta även kan fortsätta känna oro för husdjurens säkerhet efter att de anlänt till ett skyddat boende. Vidare visar Faver & Strand (2005), liksom författarna till övriga studier ovan, hur oron för djuret även kan påverka den våldsutsattas beslut att lämna relationen. I denna studie visar resultatet att 65% av de våldsutsatta uppgav att deras beslut gällande att söka skyddat boende påverkades av oron över deras djurs säkerhet. 88% uppgav att denna oro gjorde att de dröjde med att söka hjälp, alltifrån mellan ett par veckor upp till 2 månader, medan 12% uppgav att denna oro påskyndade processen med att lämna relationen. Resultatet visade även att de våldsutsatta som inte hade barn påverkades mer av oron för husdjuret i beslutet att söka skyddat boende, i jämförelse med de som hade barn (ibid.).

Flynn (2000b) samt Fitzgerald (2007) visar att brist gällande säkra placeringar för husdjur kan vara en påverkande faktor till att våldsutsatta dröjer med att lämna en våldsamt relation, dels då många skyddade boenden inte tar emot husdjur. En annan faktor som kan ligga till grund för ett fördröjt uppbrott är den våldsutsattas oro över att behöva vara åtskild från sitt husdjur, och det känslomässiga stöd som djuret kan utgöra. Även efter att ha lämnat den våldsamma relationen för ett skyddat boende kan oro samt skuld känslor över att ha lämnat kvar husdjuret hos förövaren, få den våldsutsatta att återvända hem igen (Newberry, 2016).

5.5 Säkra placeringar för husdjur: dess relevans och svårigheter

Som de analyserade artiklarnas resultat visar kan våldsutsatta dröja med att söka till ett skyddat boende av en eller flera olika anledningar som har med deras husdjur att göra (Faver & Strand, 2003b, 2005; Fitzgerald, 2007; Flynn, 2000a; Newberry, 2016, Onyskiw, 2007). Flera av studierna betonar även vikten av att hitta säkra placeringar åt husdjur för att underlätta våldsutsattas frigörelse från förövaren. Detta kan både minska fördröjningen av uppbrottet samt minimera risken för att våldsutsatta återvänder hem från det skyddade boendet (Allen et al., 2006; Collins et al., 2018; Fitzgerald, 2007; Newberry 2016). Hardesty et al. (2013) och Newberry (2016) beskriver även hur en säker placering för husdjuren, och i bästa fall möjligheten att få ta med sig sitt husdjur till det skyddade boendet, kan lindra de våldsutsattas oro samt bidra till en snabbare återhämtning. Behovet av en säker placering för husdjur kan dock variera bland de våldsutsatta; i resultatet hos Allen et al. (2006) samt Collins et al. (2018) framkommer att de vars djur inte blivit utsatta var behovet mindre än hos dem vars djur blivit utsatta för våld inom relationen.

Flertalet av studiernas resultat visar dock att det finns många svårigheter och hinder för att möjliggöra en säker placering för husdjur. Ett hinder utgörs av att det många gånger saknas jourhem, men även en begränsad tillgång av skyddade boenden där djur är välkomna att följa med (Collins et al., 2018; Hardesty et al., 2013; Newberry, 2016). Hur tillgången gällande säkra placeringar för husdjur ser ut beskrivs variera från land till land. Allen et al. (2006) uppmärksammar problematiken med att skyddade boenden på Irland inte har utrymmen där husdjur tillåts, inte heller finns det organisationer som erbjuder jourhem åt husdjur på samma sätt som "Paws for Kids" och "First Strike" i Storbritannien. I två av de amerikanska studierna, en brittisk och en kanadensisk (Collins et al., 2018; Hardesty et al., 2013; Newberry, 2016; Onyskiw, 2007) visar resultaten att det trots viss tillgång till skyddade boenden där husdjur tillåts, finns andra svårigheter i form av brist på information eller att den information som existerar inte alltid når de våldsutsatta som behöver den. Ett annat hinder som lyfts av Newberry (2016) utgörs av att det inte alltid finns lediga platser att tillgå eller att verksamheterna inte tar emot alla slags husdjur. Ytterligare en svårighet som beskrivs av Hardesty et al. (2013) är att personal på skyddade boenden inte alltid ställer frågor om husdjur i samband med inskrivning, vilket kan leda till att problematiken inte lyfts, vilket av Allen et al. (2006) förklaras bero på att våldsutsatta många gånger upplever att de själva inte har möjlighet eller mod att ta upp ämnet.

5.6 Sambandets relevans för det sociala arbetet

Hur menar då författarna att denna problematik är relevant för det sociala arbetet? Onyskiw (2007) menar att genom att uppmärksamma våld mot djur kan de hinder som existerar gällande uppbrottet minskas för de personer som lever i en våldsamt relation. En annan anledning till att uppmärksamma våld mot djur är att detta kan vara en indikator på att våldet inom relationen eskalerar och riskerar att bli dödligt, vilket vi nämner ovan. Onyskiw menar vidare att de professionella som arbetar med våldsutsatta personer behöver förstå rollen som husdjur har i en familj och den emotionella stress som de våldsutsatta upplever när de behöver lämna sina husdjur kvar hos våldsutövaren. Genom att ge professionella kunskaper om detta förstärks chansen för den våldsutsatta att återhämta sig i en trygg miljö. Eftersom våldsutsatta kan uppleva sina husdjur som familjemedlemmar, är det av vikt att personal på skyddade boenden ställer frågor om eventuella husdjur och ifall dessa djur har blivit hotade eller skadade inom relationen, samt är respektfulla gentemot de våldsutsattas oro över sina djur. Genom att ställa frågor om husdjur tillåts de våldsutsatta att uttrycka sin oro i en trygg och stöttande miljö, vilket även ger personalen möjlighet att hjälpa till med nödvändiga arrangemang för att säkerställa djurens säkerhet (ibid.).

Faver & Strand (2007) och Onyskiw (2007) menar även att uppbrottsprocessen kan underlättas av att socialarbetare som arbetar med våldsutsatta kan inkludera frågor om husdjur och våld mot djur i sina riskbedömningar. När det uppdagas att en våldsutsatt lever med husdjur kan socialarbetaren fråga huruvida oro för djuret gör att personen blir påverkad i sitt beslut att lämna eller stanna kvar i den våldsamma relationen. Faver & Strand (2003a) lyfter även hur det kan vara behjälpligt att övriga instanser inom det sociala arbetet uppmärksammar sambandet mellan våld i en parrelation och våld mot husdjur. Om en person uppger att dennes partner har skadat, eller hotat att skada, familjens husdjur i mötet med professionella kan frågor ställas om huruvida övrigt våld förekommer inom familjen. Socialarbetare kan även vara vaksamma på förändringar inom en familj, till exempel ifall ett husdjur inte längre är närvarande utan att förklaring kan ges till vart djuret tagit vägen, då detta kan vara ett tecken på att våld inom familjen förekommer (ibid.).

Faver & Strand (2003a, 2007) betonar även fördelarna med att det sociala arbetet kan upprätta samarbeten med andra instanser, både professionella och frivilligorganisationer som arbetar med djur, men även med exempelvis polis och åklagare. Sådana samarbeten kan bidra till skapandet av trygga fristäder för husdjur, men även arbeta för att upplysa allmänheten om problematiken som sambandet skapar och/eller bilda behandlingsprogram för våldsutövare. Praktiker som möter djur i sitt dagliga arbete är oftast de första att uppmärksamma våld mot djur. Genom ett sådant samarbete är det därmed möjligt att socialarbetare kan få kontakt med familjer där även våld mot en partner och/eller eventuella barn kan förekomma. Detta samarbete kan även vara värdefullt när det kommer till att hitta en säker placering för husdjuren till de personer som behöver hjälp i form av ett skyddat boende (ibid.).

En anledning till varför det sociala arbetet hittills inte uppmärksammat sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur i särskilt stor utsträckning är enligt Faver & Strand (2003a) att det ur ett historiskt perspektiv varit det sociala arbetets mission att se till utsatta människor. Utöver vissa undantag, såsom terapidjur i olika sorters boenden eller dagverksamheter, så har det sociala arbetet inte uppfattat husdjuren som en väsentlig del av människans välmående. Många människor idag lever med husdjur och ser dessa som familjemedlemmar, varpå författarna menar att det sociala arbetet bör uppmärksamma djuren för att kunna utveckla det sociala välmåendet hos både individer och familjer. Faver & Strand menar vidare att en förståelse gällande det eventuella emotionella band som existerar mellan människa och djur kan vara användbart för de socialarbetare som kommer att möta sambandet i praktiken. Författarna betonar att det kan vara av stor vikt att förstå hur djur kan fylla en viktig funktion hos människan gällande stöd och tröst i svåra situationer i livet, som exempelvis att befinna sig i en våldsamt relation. Likaså påverkas människors välmående av deras omgivning, vilket innebär att ett våldsutsatt husdjur kan bidra till en sämre psykisk hälsa hos människan (ibid.).

Del 6 Analys

I detta avsnitt kommer vi att analysera och bygga vidare på det presenterade resultatet av samtliga artiklar som ingår i vår studie. Detta gör vi med hjälp av två socialpsykologiska teorier; uppbrottsprocessen respektive husdjursinteraktionism. Vi kommer även att koppla vårt resultat till den tidigare forskning som vi redogjort för ovan. Vid analys av resultatet har vi utgått från våra forskningsfrågor: Hur beskrivs sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur?, samt Hur kan man förstå detta samband i relation till det sociala arbetet med våldsutsatta?. Dessa två frågor utgör även huvudrubriker, med tillhörande specificerade underrubriker, i vår analys nedan.

6.1 Hur beskrivs sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur?

6.1.1 Våld mot djur: en del av partnervåldet?

Våld mot djur beskrivs i vårt resultat, såväl som i internationell som svensk forskning (Adams, 1995; Holmberg, 2004), kunna ta sig uttryck på olika sätt. I huvudsak beskrivs hot om våld eller hot om att döda djuret, fysiskt våld mot djuret och vanvård av djuret som vanligt förekommande i samband med partnervåld. Våldsutövare kan även utöva sexuellt våld mot djur eller döda djuret, dock verkar detta inte vara särskilt vanligt förekommande utan hör till undantagen.

I vårt resultat framkommer hur våld mot djur, i samband med partnervåld, kan användas som en strategi för våldsutövaren att kontrollera och utöva makt över sin partner. Det beskrivs hur olika former av våld eller hot om våld mot djur används av våldsutövaren för att utöva kontroll över den våldsutsatta, bland annat genom att begränsa dennes livsutrymme. Detta resultat speglar även Adams (1995) såväl som Holmbergs (2004) tidigare forskning, då de båda lyfter hur våld mot djur kan användas av förövaren som ett sätt att demonstrera makt och kontroll över sin partner. Adams (1995) beskriver även hur våld mot djur också kan vara ett sätt för våldsutövaren att lära den våldsutsatta partnern underordning, att oförutsägbara utbrott mot djuret ska lära personen att livet hänger på att vara så medgörlig som möjligt och att motstånd är meningslöst (ibid.). I vårt resultat framkommer hur förövare kan hota med våld eller utöva våld mot djuret som ett verktyg för att få de våldsutsatta att anpassa sig efter våldsutövarens önskningar och behov, såsom att hota med våld mot djuret om den våldsutsatta inte utför vissa sexuella handlingar. Användningen av våld mot djur, som beskrivs i vårt resultat, skulle utifrån Adams därmed också kunna förstås som ett sätt för våldsutövaren att lära den våldsutsatta att underordna sig och att anpassa sig efter förövaren, för att på så sätt uppnå kontroll och makt över partnern. Vårt resultat visar även hur en begränsning av den våldsutsattas sociala liv ofta är en del av den kontroll och makt som ingår i våldet, vilket i sin tur kan leda till att den våldsutsatta blir isolerad från familj och vänner, något som även Adams (1995) visar i sin forskning.

Dock kan våld mot djur förklaras utifrån andra bakomliggande orsaker och ha andra syften än att utöva makt och kontroll över den våldsutsatta partnern. Vårt resultat visar att våldet även kan orsakas

av förövarens svartsjuka över den nära relation som ibland existerar mellan den våldsutsatta och husdjuret. Vidare visar vårt resultat hur våldet även kan vara ett sätt för våldsutövaren att enbart utöva makt och kontroll över husdjuret. Våldet kan exempelvis syfta till att uppfostra och disciplinera djuret eller förekomma som en effekt av förövarens personlighet och beteende. Utifrån detta resultat kan vi förstå hur våld mot djur och våld mot partners inte alltid är sammankopplade. Ascione & Arkow (1999) lyfter i sin forskning hur våld som riktas mot en svagare familjemedlem, oavsett om denne har två eller fyra ben, alltid är en fråga om makt och kontroll. Utifrån detta resonemang skulle man kunna förstå hur våld mot djur, oavsett orsakerna till eller syftet med våldet, kan förklaras som ett sätt för förövaren att uttrycka sin makt och kontroll, antingen direkt riktat mot husdjuret eller som en indirekt form av våld mot partnern.

6.1.2 Förklaringar till våldets samverkan och likheter

En aspekt som lyfts i vårt resultat är hur våld mot djur även kan vittna om hur våldet mot partnern, eller övriga familjemedlemmar, ser ut. Detta lyfts även av Ascione & Arkow (1999) som beskriver hur våld mot familjens husdjur kan vara en tidig indikator på att våldet kan eskalera i omfattning och allvarlighetsgrad även gentemot andra familjemedlemmar (ibid.). I vårt resultat framkommer även hur personer som utövar våld mot djur även kan tendera att utöva grövre våld och fler former av kontrollerande beteenden gentemot sin partner. I teorin om husdjursinteraktionism (Sanders, 2003) beskrivs den dubbla syn på djur som kan finnas hos människor; dels uppfattas djur som ett objekt att äga och använda, men även som egna individer som ska förstås och älskas. Denna ambivalens, tillsammans med djurens underordnade status i samhället, kan enligt Sanders bidra till vanvård eller våld. Utifrån denna teori skulle man kunna förstå hur människans syn på djuret bidrar till och kanske motiverar förövarens våld mot djuret, då djuret ses som en ägodel snarare än en egen individ. Våldet mot djuret skulle också kunna förstås utifrån Diesen (2013) som beskriver problemen med att djur rent juridiskt ses som föremål/egendom, vilket hon menar påverkar dels vilken status djur har i samhället men också att straffvärdet för brott mot djur är förhållandevis lågt, vilket även kan leda till att rättsärenden som inbegriper djur bortprioriteras (ibid.). Detta kan också tänkas vara en faktor som motiverar en våldsutövares beslut att förgripa sig på djuren, eftersom eventuella rättsliga konsekvenser av detta våld är betydligt lindrigare i jämförelse med det direkta våldet riktat mot en partner. Förövarens syn på och behandling av husdjuret skulle i sin tur, utifrån synen på djur som ägodel snarare än egna individer (Diesen, 2013; Sanders, 2003), också kunna tänkas vittna om förövarens syn på och behandling av även andra familjemedlemmar. Att förövaren, likt djuret, även ser sin partner som en ägodel snarare än en egen individ. Vilket även kan förklara vårt resultat, där det framkommer även att likheter finns i sättet som förövaren behandlar den våldsutsatta och husdjuret på. Dessa likheter kan vara både i vilken form och i vilken grad av våld som partnern och djuret utsätts för.

6.1.3 Betydelsen av relationen och interaktionen med husdjuret

I vårt resultat framkommer hur våldsutsatta kan känna ett starkt emotionellt band till sina husdjur. Sanders (2003) beskriver hur forskning som fokuserar på relationen mellan människa och djur länge varit negligerat, men att senare studier som existerar inom fältet vid upprepade tillfällen har visat hur djur kan ha en välgörande inverkan på människors fysiska och psykiska hälsa. Detta återspeglas även i vårt resultat, som visar att husdjur kan utgöra en viktig källa till tröst och emotionellt stöd för våldsutsatta, något som också kan ge kraft till att ta sig igenom en våldsamt relation. Teorin rörande husdjursinteraktionism fokuserar även på hur människor förstår och upprätthåller sin relation till sitt husdjur, vilket är på ungefär samma sätt som de gör med sina mänskliga vänner. Människan spenderar tid tillsammans med sitt husdjur och de delar olika rutiner i vardagen. I relationen ingår även att vårda, prata med och röra vid varandra. Sanders (2003) menar även att människor ofta tillskriver sina husdjur en förmåga att uppleva känslor och även på ett empatiskt sätt kunna förstå vad människorna de lever med känner. Som vårt resultat visar kan husdjurs närvaro utgöra ett viktigt sällskap i den våldsutsattas tillvaro. Husdjuren beskrevs även mildra den stress och de spänningar som uppstod av att leva i en våldsamt relation. Resultatet visar även hur interaktion med djuret kan hjälpa den våldsutsatta att reglera negativa känslor, varpå djuret kan utgöra ett viktigt känslomässigt stöd.

I vårt resultat, såväl som den tidigare forskning vi tagit del av, kan vi förstå att det kan finnas flera bakomliggande orsaker till våldsutsattas nära relation till husdjur. I vårt resultat framkommer att den isolerade och utsatta situationen som den våldsutsatta befinner sig i kan utgöra en förklaring till varför husdjuret också blir en viktig individ i den utsattas liv. Enligt Adams (1995) manifesteras våld i parrelationer genom att våldsutövaren utövar kontroll på olika sätt, varpå ett sätt är att begränsa den våldsutsatta personens sociala liv. Adams menar att denna begränsning kan innebära att husdjuret är den enda sista meningsfulla relationen som den våldsutsatta personen har. Detta kan i sin tur även vara ett sätt att förstå vårt resultat som visar att det ofta finns ett starkt emotionellt band mellan våldsutsatta och deras husdjur, vilket kan förstås som en effekt av att den utsatta inte har någon annan att vända sig till. En annan förklaring till den nära relationen till husdjuret, skulle även kunna förstås utifrån Sanders (2003) som menar att det är vanligt att människor definierar sina husdjur som familjemedlemmar, och/eller som speciella/nära vänner. I vårt resultat visas även hur många våldsutsatta definierar sina husdjur som viktiga familjemedlemmar. Utifrån detta tolkar vi att våldsutsattas emotionella band till husdjur även kan skapas utifrån en genuin nära vänskap med djuret, varpå relationen till djuret inte enbart kan förklaras utifrån de våldsutsattas situation och den isolering som kan skapas i den våldsamma relationen. En annan aspekt är de kulturella skillnader i synen på djur som kan finnas bland människor. Detta kan vi förstå mot bakgrund av Kaufmann (1999) som beskriver hur synen på djur skiljer sig mellan olika kulturer. Utifrån detta kan även synen på djur avgöra vilken betydelse som husdjuret har i en våldsutsatt persons liv, vilket kan skilja sig åt inom och mellan olika kulturer. Att vår studie har utgjorts av forskning inom en västerländsk kontext kan därmed vara en viktig faktor för

att förstå det starka känslomässiga band och synen på djur som familjemedlemmar som presenteras i vårt resultat.

Vidare visar vårt resultat att det starka känslomässiga band som kan finnas mellan den våldsutsatta och dennes husdjur, är en viktig orsak till varför våldet mot djuret kan bli ett så pass kraftfullt redskap för våldsutövaren att skada och isolera den våldsutsatta på, vilket i värsta fall totalt skär av det sista existerande nätverket av tröst och stöd. Sanders (2003) visar också att om relationen mellan människa och djur på ett eller annat sätt tar slut så innebär det ofta så starka emotionella bandet att människan reagerar med intensiv sorg på detta avslut. Som vårt resultat visar kan husdjur fylla ett tomrum som den påtvingade sociala isoleringen skapat i våldsutsattas liv, och att en separation med djuret då kan orsaka stor sorg.

6.1.4 Husdjuret: ytterligare ett hinder i uppbrottsprocessen

Av vårt resultat framgår att våldsutsattas oro för sina husdjur kan vara en bidragande faktor gällande beslutet att stanna kvar i eller att lämna den våldsamma relationen. Våldsutsatta kan dröja med att söka skyddat boende på grund av oro för husdjurets säkerhet, framförallt om även djuret är eller varit utsatt för våld av förövaren. Även Holmbergs (2004) resultat visar på att våld mot djur har en stark koppling till våldsutsattas beslut att dröja kvar i relationen, då de av oro för sina djurs välbefinnande stannar kvar för att beskydda dem. I vårt resultat beskrivs vidare hur våldsutsatta kan fortsätta oro sig för djurens säkerhet även då de anlärt till ett skyddat boende, detta eftersom bristen på säkra placeringar för husdjur eller bristen på information om denna möjlighet gör att husdjur ofta lämnas kvar hos förövaren vid uppbrottet. Denna oro beskrivs även bidra till att våldsutsatta återvänder hem igen, i ett försök att skydda sitt djur från våldsutövaren eller av skuld-känslor för djuret. Även Adams (1995) menar att våld mot och försummelse av djur ingår i en form av psykisk misshandel, som inte nödvändigtvis tar slut efter att våldsutövaren har gått så långt som att döda djuret. Även då kan den psykiska misshandeln fortsätta, i form av att den våldsutsatta inte tillåts att uttrycka sina känslor eller ge utrymme för sin sorg. Som vårt resultat visar kan denna psykiska misshandel resultera i att den våldsutsatta upplever ilska, sorg och oro, men även skam och skuld över att djuret blivit utsatt och att de inte haft förmågan att skydda det. Adams (1995) menar att en del av den kontroll som våldsutövaren utövar är att förhindra den våldsutsatta att uttrycka sina känslor som uppstår till följd av den psykiska misshandeln. Även Adams belyser hur känslor av hopplöshet, ilska och skam kan uppstå till följd av det upplevda misslyckandet av att skydda sitt djur från våldsutövaren, och hur dessa känslor inte försvinner även fast den våldsutsatta lyckas lämna relationen (ibid.). Enligt Enander och Holmberg (2011), vars teori beskriver uppbrottsprocessen, är en viktig del för att lyckas lämna en våldsamt relation att förstå det våld och trauma som den våldsutsatta varit med om. Detta innebär att den våldsutsatta behöver avsäga sig den skam som de ofta bär på över det som varit, för att således känslomässigt frigöra sig från förövaren och gå vidare med sitt liv (ibid.). Denna process kan utifrån förståelsen över de skuld- och skamkänslor som även våldet mot djuret kan skapa, även tänkas

inbegripa att den våldsutsatta därtill kan behöva bearbeta och avsäga sig skammen även över den delen av våldet, för att således bli helt fri från den våldsamma relationen.

Utöver oro för sitt husdjurs välbefinnande så kan denna ambivalens gällande att lämna eller stanna kvar i relationen, eller att återvända efter att ha brutit sig fri, även förstås utifrån det andra steget i uppbrottsprocessen (att bli fri) vilket kännetecknas av fyra emotionella stadier som pendlar mellan kärlek, hat, medlidande och likgiltighet. Att återvända till en våldsam relation kan utifrån vårt resultat förstås vara delvis av oro för sitt husdjurs välbefinnande, men utifrån teorin om uppbrottsprocessen kan vi även förstå detta som en slags förhoppning om att våldsutövaren ska förändra sitt beteende. Som vårt resultat visar kan våldsutövaren uppvisa ett skiftande beteende, exempelvis genom att efter en våldsam episod försökt vinna både den våldsutsatta och husdjuret tillbaka genom att ge dem gåvor. Detta kan göra att kärleken och det känslomässiga band som den våldsutsatta upplever blir extra svårt att bryta sig fri ifrån; oavsett vad våldsutövaren har gjort fortsätter den utsatte att hoppas på att situationen kan förändras. Det är även vanligt att det medlidande som den våldsutsatta känner för förövaren också inbegriper känslor av skuld, vilket kan göra det ännu svårare att bryta sig fri (Enander & Holmberg, 2011). Utifrån detta kan vi förstå att även de ambivalenta känslorna till förövaren kan vara viktiga att se till för att förstå den våldsutsattas uppbrottsprocess. Oro och skuldkänslor för husdjuret hos våldsutsatta kan därmed ses utgöra ytterligare ett hinder i processen att bryta sig fri från förövaren.

6.2 Hur kan man förstå detta samband i relation till det sociala arbetet med våldsutsatta?

6.2.1 Olika förklaringar till bristen på stöd gällande våldsutsatta och deras husdjur

I vårt resultat framgår att våldsutsatta kan dröja med att söka till ett skyddat boende, av en eller flera olika anledningar som har med deras husdjur att göra. Dessa resultat speglar även Adams (1995) och Holmbergs (2004) forskning som visar att oron för husdjurets säkerhet kan försvåra uppbrottet från förövaren. Holmberg (2004) lyfter även hur de skyddade boenden som ingår i hennes studie saknade rutiner med att fråga de våldsutsatta om deras husdjur, och att få av dessa boenden hade kännedom om huruvida det finns någon myndighet eller organisation som tar emot husdjur för tillfällig placering (ibid.). Detta framgår även i vårt resultat, där ett flertal hinder och svårigheter lyfts gällande att hitta någon placering till husdjuret, såsom bristfällig informationen till våldsutsatta gällande en säker placering för husdjur samt en begränsad tillgång till lediga platser. I vissa länder, såsom Irland, tycks det råda total avsaknad av säkra placeringar för husdjur eller skyddade boenden där husdjur får följa med, åtminstone vid tidpunkten då den irländska studie som ingår i vårt resultat genomfördes. Detta bristfälliga stöd som våldsutsatta med husdjur upplever förklaras i vårt resultat bero på att det ur ett historiskt perspektiv varit det sociala arbetets mission att se till utsatta människor, varför det sociala arbetet hittills inte uppmärksammat sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur i särskilt stor utsträckning. Mot bakgrund av tidigare forskning kan vi tänka oss att det även finns andra

förklaringar till detta, utifrån lite olika perspektiv. En förklaring kan förstås utifrån Tebault (1999), som beskriver hur utvecklingen av välfärden präglats av professionalisering och specialisering. Detta, menar Tebault, har i sin tur lett till en uppdelning av de institutioner som arbetar med att ge stöd och hjälp till olika utsatta grupper, där exempelvis våld i nära relationer (våld i parrelationer inkluderat) och våld mot djur behandlas som separata problem trots att de många gånger hänger samman. Denna uppdelning gällande arbetet med olika typer av våld kan vara en förklaring till varför stöd- och skyddsåtgärder anpassade till våldsutsatta med husdjur är bristfällig eller i vissa fall saknas.

Ett annat perspektiv, som även kan tänkas ligga till grund för denna separering av arbetet med våld mot djur och våld mot människor, kan förstås utifrån de kulturella skillnader som Kaufmann (1999) beskriver finns bland människor gällande synen på djur och hur de bör behandlas. Kaufmann menar att synen på djur som viktiga familjemedlemmar idag delas av många människor i västvärlden, dock betonar han att denna syn inte är universell och att husdjur i vissa kulturer, även inom en västerländsk kontext, snarare ses som ohyra än älskvärda familjemedlemmar. Även om Kaufmann skrev detta för snart tjugo år sedan ser vi hur möjligheten existerar att detta resonemang kan vara applicerbart på dagens samhälle, och att det idag fortfarande kan råda olika synsätt på djur mellan och inom olika kulturer. Dessa olika synsätt och kulturella skillnader skulle även kunna förstås utgöra en orsak till varför samhällets instanser också valt att skilja på människor och djurs utsatthet, som i sin tur även kan tänkas förklara varför professionella inte har kunskap om och/eller inte ser vikten av att se hur dessa olika typer av våld verkar tillsammans.

I vårt resultat, såväl som i tidigare forskning, framgår att det bör utvecklas bättre stöd- och skyddsåtgärder för våldsutsatta och deras husdjur. Detta lyfts som viktigt framförallt utifrån förståelsen att husdjur av många idag ses som viktiga familjemedlemmar vilket också innebär att våld mot husdjur får konsekvenser för andra medlemmar i en familj (Ascione & Arkow, 1999). Vi kan utifrån Kaufmann (1999) förstå att det inte är en självklarhet att denna förståelse finns hos professionella, eftersom det kan råda kulturella skillnader gällande synen på djur bland såväl professionella som hos våldsutsatta personer. Utifrån detta kan vi förstå att det också är av vikt att man inom det sociala arbetet tar upp och diskuterar de eventuella kulturella skillnader som kan finnas gällande djursyn, för att på så vis skapa en större förståelse för vilken betydelse husdjur kan ha i våldsutsattas liv, men också för att nå en mer gemensam syn på hur dessa frågor bör hanteras och vilka behov som bör beaktas när det gäller våldsutsatta och deras husdjur. Att ändra på någon gemensam policy eller tillvägagångssätt inom en organisation gällande stöd och hjälp till djur, utan att först se över vilken djursyn människor har och först närma sig varandra i denna fråga, menar Kaufmann (1999) kan göra det svårt att få det att fungera effektivt i praktiken.

6.2.2 Vikten av att inkludera husdjur i arbetet med våldsutsatta

De kulturella skillnader som finns bland människor gällande synen på djur, skulle som beskrivs ovan kunna ses som en förklaring till separationen av dessa olika typer av våld i samhället samt de

bristfälliga stödinsatser som finns att tillgå för våldsutsatta med husdjur. Oavsett förklaringsmodell, så kan vi förstå hur separeringen av dessa typer av våld i förlängningen kan resultera i svårigheter att hjälpa våldsutsatta och deras husdjur. Detta visas av både vårt resultat samt den tidigare forskning som vi tagit del av (Adams, 1994, 1995; Ascione & Arkow, 1999; Diesen, 2013; Holmberg, 2004). I samtliga av dessa studier, och i vårt resultat, beskrivs även liknande lösningar på detta problem, som i grunden berör vikten av att professionella bör inkludera husdjur i arbetet med våldsutsatta - vilket i sin tur kan underlätta arbetet med att ge stöd och skydd åt våldsutsatta med husdjur. I vårt resultat framgår bland annat att det för att underlätta våldsutsattas uppbrott från förövaren är viktigt att professionella inom det sociala arbetet ställer frågor om djur och eventuellt våld som djuret kan vara utsatt för, samt informerar om vilka möjligheter som finns gällande stöd- och skyddsåtgärder som även innefattar husdjuret. En central aspekt som vårt resultat visar är vikten av säkra placeringar för husdjur, i form av jourhem eller skyddade boenden som även tillåter husdjur, för att bättre kunna hjälpa våldsutsatta med husdjur att lämna en våldsamt relation. Detta lyfts även i Adams (1994) och Holmbergs (2004) studier.

I vårt resultat framgår hur våldsutsatta med husdjur kan mötas av olika svårigheter och hinder i uppbrottsprocessen, framförallt i relation till det sociala arbetet på skyddade boenden. Dock lyfts även vikten av att andra instanser inom det sociala arbetet uppmärksammar denna problematik, bland annat eftersom våld mot djur även kan vittna om hur annat våld inom relationer förekommer. Detta betonas även av Ascione & Arkow (1999) som menar att våld mot djur får konsekvenser för alla medlemmar i en familj, varför det är viktigt att synliggöra detta bland professionella som arbetar med våldsutsatta individer. En annan aspekt som framgår av vårt resultat är att det kan vara av vikt att det sociala arbetet upprättar samarbeten även med andra aktörer, bland annat med professionella och ideella organisationer som arbetar med djur. Ett sådant samarbete beskrivs underlätta arbetet med att hitta och/eller skapa säkra placeringar för husdjur, men också som en möjlighet för socialarbetare att få kontakt med familjer där våld mot partners och/eller eventuella barn kan förekomma, eftersom de som möter djur i sitt dagliga arbete oftast är de första att uppmärksamma våld mot djur. Utifrån Ascione & Arkow (1999) kan ett sådant synliggörande och samarbete mellan människobehandlande organisationer och organisationer som arbetar med djur, utgöra en viktig del i upplösandet av familjevåld. Även Diesen (2013) betonar hur kunskap och implementering av åtgärder gällande sambandet mellan våldsutsatta människor och djur ur ett större perspektiv handlar om hur samhället ska förebygga våld av olika former (Diesen, 2013). Att se till sambandet mellan hur våld mot djur kan hänga ihop med våld i nära relationer, kan utifrån dessa forskares perspektiv förstås ha ett allmänintresse då detta inte enbart handlar om att hjälpa enskilda individer med husdjur, utan även handlar om att förebygga våld i samhället i stort.

Diesen (2013), som framförallt utgår från ett rättsligt perspektiv på sambandet, framhäver förutom vikten av bättre utformade stöd- och skyddsåtgärder i samhället som inbegriper husdjur, hur det även är viktigt att djur ges rättslig status som brottsoffer i Sverige. Vidare menar hon att djurplågeri bör inkluderas i brottsrubriceringarna grov kvinnofridskränkning och grov fridskränkning samt att våld

mot husdjur även ska kunna höja straffvärdet i åtal gällande våld inom parrelationer. Diesen menar att detta skulle höja djurs status i samhället, vilket även skulle innebära att sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relationer (partnervåld inkluderat) synliggörs (ibid.). Trots att Diesen framförallt lyfter rättsliga åtgärder för att synliggöra sambandet, kan vi också se hur hon likväl som de andra studierna på området betonar just vikten av att förändra synen på djur i samhället som mer likställda oss människor. Vi förstår att detta också kan vara av vikt för att bättre kunna hjälpa utsatta människor och deras husdjur. Dock kan vi också tänka oss att det i samhället, såväl som inom det sociala arbetet, oavsett djursyn skulle kunna vara av intresse att inkludera husdjur i arbetet med våldsutsatta människor utifrån förståelsen att det kan vara ett sätt att underlätta för våldsutsatta människor såväl som det kan förebygga våld i samhället.

Del 7 Slutsatser och diskussion

7.1 Slutsatser

Syftet med vår studie har varit att öka kunskapen om sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur, för att med denna kunskap bidra till utveckling av arbetet med våldsutsatta inom det sociala arbetet. En slutsats som vi kan dra utifrån vårt resultat är att våld mot djur kan utgöra en del av det våld som förekommer inom nära relationer (parrelationer inkluderat), vilket kan få konsekvenser för övriga familjemedlemmar. De konsekvenser som uppstår inbegriper bland annat svårigheter för den våldsutsatta personen att lämna den våldsamma relationen, men även efter att ha lyckats lämna så kan den våldsutsatta återvända hem från det skyddade boendet. Anledningen till detta beskrivs vara den våldsutsattas oro över att ha lämnat kvar husdjuret hos våldsutövaren, en problematik som kan förstås utifrån kombinationen av det starka emotionella band som kan existera mellan en våldsutsatt människa och dennes djur tillsammans med de begränsade möjligheter som finns gällande en säker placering för husdjuret. En annan konsekvens är de negativa psykiska och emotionella effekter som kan uppstå efter att ha bevittnat våld mot husdjuret, vilket kan inbegripa känslor av skuld, oro och rädsla hos den våldsutsatta partnern.

En viktig aspekt för att förstå detta komplexa fenomen är att våld mot husdjur inom en parrelation kan ha olika syften och ta sig olika uttryck. Våldsutövaren kan dels nyttja djuret för att utöva makt och kontroll över den våldsutsatta. Även om detta inte är en form av våld som drabbar den våldsutsatta direkt, så kan det ändå förstås som en form av indirekt, psykiskt våld. Våld mot djur kan även vara direkt riktat mot djuret utan något övergripande syfte att skada partnern, exempelvis kan förövarens syfte med våldet vara att uppfostra och disciplinera djuret. En annan aspekt av våldet är de likheter som tycks existera i utövandet av våldet, både gentemot den våldsutsatta personen och husdjuret. Likheterna beskrivs innefatta såväl vilka olika former av våld som förekommer som graden av våld och våldets omfattning. Denna förståelse kan även vara av användning inom det sociala arbetet, då våld mot husdjur kan fungera som en indikator på hur våldet i relationen ser ut i övrigt. Detta kan hjälpa professionella att synliggöra eventuella risker gällande ett stegrande och/eller dödligt partnervåld.

Ett problem för våldsutsatta med husdjur utgörs av att det inom det sociala arbetet tycks finnas väldigt få möjligheter för våldsutsatta att tillsammans med sina husdjur få stöd och hjälp. I vissa fall råder en total avsaknad av säkra placeringar för husdjur. I de fall där möjligheten till placering för husdjuret finns tycks information gällande detta vara bristfällig eller att dessa placeringar inte alltid har lediga platser eller tar emot alla slags husdjur. Utöver en avsaknad av praktiskt stöd kan det även saknas emotionellt stöd och bekräftelse gällande oron för husdjuret i uppbrottsprocessen. Det kan också vara av vikt att det utvecklas fler skyddsåtgärder gällande husdjur, inte minst i form av skyddade boenden som erbjuder placering för människor tillsammans med deras husdjur. För att underlätta arbetet med

att skapa säkra placeringar för husdjur, kan det sociala arbetet även dra nytta av att upprätta samarbeten med professionella och ideella organisationer som arbetar med djur. De professionella som möter djur i sitt dagliga arbete är ofta de första att uppmärksamma våld mot husdjur, vilket kan bidra även till att upptäcka huruvida människor inom familjen blir utsatta för våld. Detta utifrån förståelsen att det finns ett samband mellan dessa olika former av våld.

Det finns flera anledningar till varför det sociala arbetet bör inkludera husdjur i arbetet med våldsutsatta. En sådan inkludering kan dels bidra till att minska de hinder som existerar gällande uppbrottet för de personer som lever i en våldsam relation. Det kan även bidra till läkningsprocessen efter uppbrottet om den våldsutsatta har tillgång till det emotionella stöd som husdjuret kan ge. En annan aspekt är att synliggörandet av hur våld mot djur samverkar med våld mot människor kan utgöra en viktig del av förebyggandet av våld i samhället i stort.

En viktig faktor, i arbetet med våldsutsatta med husdjur, är att professionella förstår den betydelse som husdjuret kan ha i den våldsutsattas liv och vilka svårigheter som detta kan utgöra i en uppbrottsprocess. Dock är det inte en självklarhet att denna förståelse finns hos professionella, eller att husdjur alltid har en så pass betydande roll i våldsutsattas liv. Synen på djur kan variera mellan och inom olika kulturer, vilket kan påverka såväl professionellas förmåga att förstå den betydelse som djur kan ha som vilka behov som kan finnas bland våldsutsatta med husdjur. Det kan alltså vara av vikt att inom det sociala arbetet ta upp och diskutera de skillnader som kan finnas gällande synen på djur, för att på så sätt också skapa en gemensam förståelse över hur man bör hantera dessa frågor i praktiken. Slutligen kan vi konstatera att det finns en rad likheter mellan den internationella forskningen gällande sambandet och de fåtal svenska studier som vi presenterat. Bland annat finns likheter i hur våld mot djur förklaras samverka med partnervåld, både i hur våldet kan ta sig uttryck och vilka syften och orsaker våldet mot djur kan ha inom en parrelation. Det finns även likheter i hur husdjuret kan utgöra ett hinder, men också utgöra ett viktigt stöd, i våldsutsattas uppbrottsprocess. Trots dessa likheter kan det behövas mer kunskap om sambandet i en svensk kontext, för att bättre förstå sambandets relevans inom det sociala arbetet i Sverige. Den internationella kunskapen kan dock tänkas vara till hjälp för att bättre förstå sambandet och vilka konsekvenser det kan få för våldsutsatta med husdjur, samt hur det sociala arbetet kan tillgodose de våldsutsattas hjälpbehov.

7.2 Diskussion

Sambandet kan förstås som en kunskap om hur våld mot husdjur och våld mot övriga familjemedlemmar samverkar, bland annat som en del av det våld som förekommer inom en parrelation. Även i de fall när våldsutövaren utövar våldet enbart mot djuret så kan detta bli en form av indirekt psykiskt våld mot partnern. Som vårt resultat visar kan våld mot djur utgöra ytterligare ett sätt för våldsutövaren att utöva makt och kontroll över sin partner, genom användandet av djuret som ett redskap. Just denna instrumentella syn på husdjuren är något som är genomgående för majoriteten av de artiklar vi analyserat i denna studie, samt även delar av den tidigare forskning vi presenterat. Djuren

tillskrivs ett objektifierande värde gällande vilken emotionell betydelse de kan ha för den våldsutsatta människan, och det våld som djuren utsätts för förstås främst i relation till vilken skada det åsamkar den våldsutsatta partnern inom relationen, utan att något större fokus läggs på vad detta våld får för konsekvenser för djuret i sig. Detta är förstås även något som återspeglas i vårt resultat, varav vi anser det vara nödvändigt att ändå poängtera att djurs välmående har ett egenvärde i sig, inte minst ur en etisk synvinkel då djur är levande och kännande individer som lider av hotfulla situationer och fysisk smärta precis som människor. Vi är dock medvetna om att det kan existera andra studier gällande sambandet som är genomförda ur djurens perspektiv snarare än människans, då vi vid insamlandet av material till denna studie aktivt valde bort de artiklar som var genomförda av exempelvis djurhjälsopersonal. Eftersom denna studie är skriven inom ramen för det sociala arbetet, vars uppdrag är att stötta och hjälpa utsatta människor, har det varit av relevans för oss att fokusera på ett människoperspektiv och har därmed valt analysmaterial utifrån detta.

De svårigheter som beskrivs i praktiken med att se detta samband kan delvis förstås utifrån att djur historiskt haft, och fortfarande har, låg status i många sammanhang i dagens samhälle. Vårt resultat visar att husdjur dock kan ha en viktig och betydande roll i våldsutsattas liv, och att många människor idag ser sina husdjur som viktiga familjemedlemmar. Detta kan förstås mot bakgrund av Sanders (2003) som beskriver hur synen på djur på senare år förändrats inom såväl forskning som i samhället, och att husdjur alltmer tillskrivits en bredare acceptans som viktiga familjemedlemmar. Detta betonas även av den tidigare forskning som vi tagit del av (Ascione & Arkow, 1999; Diesen, 2013; Tebault; 1999). Vi kan dock förstå att det hos dessa forskare, såväl som hos oss själva, kan finnas en viss förförståelse som kan påverka perspektivet gällande synen på husdjur och dess betydelse i människors liv. Även det faktum att dessa forskare är verksamma inom en västerländsk kontext, där denna djursyn kan tänkas delas av många människor, är något som kan påverka deras perspektiv. Vi kan därmed förstå att synen på husdjur som familjemedlemmar inte är något universellt som delas av alla människor eller våldsutsatta, inte ens i en västerländsk kontext. Det finns säkerligen kulturella skillnader i synen på husdjur mellan exempelvis stad och landsbygd i Sverige, likaså skillnader gällande synen på husdjur och lantbruksdjur, även om de senare även skulle kunna befinna sig inom riskzonen för att bli utsatta för våld. Vi anser dock att uppfattningen om att husdjur fått en alltmer betydande roll i många människors liv, inom en västerländsk kontext, ändå kan vara en viktig kunskap att ha med sig i det sociala arbetet. Detta för att bättre kunna förstå och bemöta våldsutsatta personer med husdjur, som kan ha ett starkt band till sitt djur vilket i dessa fall kan påverka såväl deras beslut att lämna relationen som att få dem att återvända. Vi anser också att det är av vikt att ta upp detta som en etisk fråga inom det sociala arbetet, för att komma fram till hur man ska hantera frågor kring husdjur inom det sociala arbetet med våldsutsatta, men också varför denna kunskap om våld mot djur och eventuella åtgärder kring husdjur bör införlivas; ska man hjälpa husdjuren enbart eftersom det kan underlätta för våldsutsatta personer att göra sig fria från en våldsamt relation? Eller för att det kan ses som en etisk skyldighet gentemot husdjuret, utifrån synen på husdjur även som egna individer vilka

kan ha behov av skydd från våld? Att se djur som en potentiell viktig medlem i en familj inbegriper även en annan förståelse för vad våld i nära relationer (inkluderat våld i parrelationer) innebär, vilket vi tänker är viktigt att ha en gemensam syn kring för att också kunna utveckla arbetet med dessa frågor på ett bra sätt i det sociala arbetets praktik.

7.2.1 Förslag på vidare forskning

Vi kan utifrån den forskning vi tagit del av gällande sambandet mellan partnervåld och våld mot husdjur se att alla studier där respondenternas könstillhörighet presenteras har undersökt sambandet utifrån våldsutsatta kvinnors erfarenheter av manliga förövare. Ett förslag på vidare forskning inom området är att även studera sambandet utifrån andra konstellationer av kärleksrelationer. En annan aspekt som framkommer av vårt resultat är att alla studier vi tagit del av, förutom en, baseras på våldsutsatta respondenter som redan sökt hjälp och/eller befinner sig på ett skyddat boende. Vi anser även att det kan vara av vikt att undersöka erfarenheter gällande sambandet hos våldsutsatta personer med husdjur som ännu inte har sökt hjälp, eller som valt att inte söka hjälp och fortfarande lever i en våldsamt relation. Dessa personer kanske har andra erfarenheter av sambandet, vilket kan vara värdefullt att undersöka för att få en bredare bild och djupare förståelse för sambandet mellan våld i nära relationer (partnervåld inkluderat) och våld mot husdjur.

De studier vi har funnit gällande sambandet utgår samtliga från våldsutsattas erfarenheter av våld mot djur i parrelationer; vi anser att det även kan vara viktigt att förstå detta samband ur förövarens perspektiv. Att undersöka detta skulle kunna ge andra förklaringar gällande orsaker och syften med våld mot husdjur inom en parrelation samt vilka lösningar som behövs för att förebygga det våld som kan förekomma inom nära relationer, mot såväl djur som människor.

Avslutningsvis kan vi konstatera att utbudet av svensk forskning som behandlar detta ämne är kraftigt begränsat, vilket i sin tur kan förstås påverka kunskapsläget i Sverige gällande sambandet, inte minst hos verksamma inom det sociala arbetet. För att kunna utveckla arbetet med våldsutsatta inom Sverige anser vi det vara av vikt att fler svenska studier gällande sambandet mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur genomförs. Sådana studier kan förslagsvis utgå ifrån vilken kunskap om sambandet som existerar inom det sociala arbetet i Sverige, men även hur våldsutsatta personers (vilka lever med husdjur) erfarenheter gällande sambandet ser ut; vad har de för erfarenheter kring våld mot djur? Vilket behov finns gällande emotionellt och praktiskt professionellt stöd? Finns möjligheter till stöd och hjälp som även inbegriper husdjur? Hur ser detta ut, vad kan tänkas behöva utvecklas? Att undersöka såväl erfarenheter i praktiken som våldsutsattas erfarenheter av sambandet anser vi vara av vikt för att kunna identifiera hur det sociala arbetet inom framtiden kan arbeta med dessa frågor i en svensk kontext. Även om det, i jämförelse med den svenska forskningen, finns ett relativt stort underlag av internationell forskning som visar att ett samband mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur existerar, så är detta ännu ett relativt ungt studiefält. För att ge detta ämne större trovärdighet och en

mer etablerad position anser vi det därför vara önskvärt att även den internationella forskningen fortsätter att utvecklas, exempelvis genom att genomföra studier som testar hypoteser gällande andra orsaksförklaringar till det våld som drabbar både människor och husdjur, för att säkerställa hur pass starkt sambandet är eller om det kan finnas andra bakomliggande orsaker.

Referenslista

Adams, C.J. (1994). *Neither man nor beast: feminism and the defense of animals*. New York: Continuum.

Adams, C.J. & Donovan, J. (red.) (1995). *Animals and women: feminist theoretical explorations*. Durham: Duke University Press.

Adams, C.J. (1995). Women-battering and harm to animals. In A. Adams, C.J. & Donovan, J. (Ed.), *Animals and women: feminist theoretical explorations*. (pp. 55-78). Durham: Duke University Press.

Allen, M., Gallagher, B., Jones, B. (2006). Domestic violence and the abuse of pets: Researching the link and its implications in Ireland. *Practice*, 18(3), 167-181.
doi:10.1080/09503150600904060

Ascione, F.R. & Arkow, P. (red.) (1999). *Child abuse, domestic violence, and animal abuse: linking the circles of compassion for prevention and intervention*. West Lafayette, Ind.: Purdue University Press.

Ascione, F.R. & Arkow, P. (1999). Preface. In A. Ascione, F.R. & Arkow, P. (Ed.), *Child abuse, domestic violence, and animal abuse: Linking the circles of compassion for prevention and innervation* (pp. 3-8). West Lafayette, Ind.: Purdue University Press.

Backman, J. (2016). *Rapporter och uppsatser*. (3., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Centrum för forsknings- & bioetik. (2017). *Peer review*. Hämtat 24 april, 2018, från Centrum för forsknings- & bioetik, <http://www.codex.vr.se/etik7.shtml>

Collins, E.A., Cody, A.M., McDonald, S.E., Nicotera, N., Ascione, F.R., Williams, J.H. (2018). A template analysis of Intimate Partner violence Survivors Experience of Animal Maltreatment: Implications for safety planning and Intervention. *Violence Against Women*, 24(4), 452-476.
doi:10.1177/1077801217697266

- Diesen, C. & Diesen, E.F. (2013). Övergrepp mot kvinnor och barn: den rättsliga hanteringen. (2., uppdaterade och utök. uppl.) Stockholm: Norstedts juridik.
- Diesen, C. (2013). Introduktion: The link. I A. Diesen, C. & Diesen, E.F. (Red.), Övergrepp mot kvinnor och barn: den rättsliga hanteringen. (s. 334-347). Stockholm: Norstedts juridik.
- Enander, V. & Holmberg, C. (2011). *Hur går hon?: om att stödja misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Faver, C.A., & Strand, E.B. (2003a). Domestic violence and animal cruelty: Untangling the web of abuse. *Journal of social work education*, 39(2), 237-253. Hämtad från databasen PsycINFO.
- Faver, C.A., & Strand, E.B. (2003b). To Leave or to Stay? *Journal of Interpersonal Violence*, 18(12), 1367-1377. doi:10.1177/0886260503258028
- Faver, C.A., & Strand, E.B. (2005). Battered Women's Concern for Their Pets: A Closer Look. *Journal of Family Social Work*, 9(4), 39-58. doi:10.1300/J039v09n0404
- Faver, C.A., & Strand, E.B. (2007). Fear, Guilt, and Grief: Harm to Pets and the Emotional Abuse of Women. *Journal of Emotional Abuse*, 7(1), 51-70. Hämtad från databasen Academic Search Complete.
- Fitzgerald, A.J. (2007). "They gave me a reason to live": The protective effects of companion animals of abused women. *Humanity & Society*, 31(4), 355-378. Hämtad från databasen Sociological Abstracts.
- Fitzgerald, A., Barrett, B., Shwom, R., Stevenson, R., Chernyak, E. (2016). Development of the Partner's Treatment of Animal Scale. *Anthrozoos*, 29(4), 611-625. doi:10.1080/08927936.2016.1228760
- Flynn, C.P. (2000a). Woman's Best Friend. *Violence Against Women*, 6(2), 162-177. Hämtad från databasen ASSIA.
- Flynn, C.P. (2000b). Battered Women and Their Animal Companions: Symbolic Interaction Between Human and Nonhuman Animals. *Society & Animals*, 8(2), 99-127. Hämtad från databasen Academic Search Complete.

- Forsberg, C. & Wengström, Y. (2016). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (4. rev. utg.) Stockholm: Natur & kultur.
- Friberg, F. (red.) (2012). *Dags för uppsats: vägledning för litteraturbaserade examensarbeten*. (2., [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Hardesty, J.L., Khaw, L., Ridgway, M.D., Weber, C., Miles, T. (2013). Coercive Control and Abused Women's Decisions About Their Pets When Seeking Shelter. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(13), 2617-2639. doi:10.1177/0886260513487994
- Holmberg, C. (2004). *Med husbandens röst: om våld mot djur i misshandelsrelationer*. (1. uppl.) Ystad: Kabusa böcker.
- Holmberg, C. (2011). Nya målgrupper och metoder: om djurs roll i uppbrottsprocessen. I A. Enander, V. & Holmberg, C (Red.), *Hur går hon?: om att stödja misshandlade kvinnors uppbrottsprocesser*. (s. 55-76). Lund: Studentlitteratur.
- Kaufmann, E.M. . (1999). The Relevance of Cultural Competence to the Link between Violence to Animals and People. In A. Ascione, F.R. Arkow, P. (Ed.), *Child abuse, domestic violence, and animal abuse: Linking the circles of compassion for prevention and innervation* (pp. 260-270). West Lafayette, Ind.: Purdue University Press.
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (u.å). *Ämnesguider: våld i nära relationer*. Hämtat 20 mars, 2018, från Nationellt centrum för kvinnofrid, <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/vald-i-nara-relationer/>
- Nationellt centrum för kvinnofrid. (u.å). *Ämnesguider: utbildningsinsatser*. Hämtat 20 mars, 2018, från Nationellt centrum för kvinnofrid, <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/utbildningsinsatser/>
- Newberry, M. (2016). Pets in danger: Exploring the link between domestic violence and animal abuse. *Aggression and Violent Behavior*, 34, 273-281. doi:10.1016/j.avb.2016.11.007
- Onyskiw, J. E. (2007). The Link Between Family Violence and Cruelty to Family Pets. *Journal of animal abuse*, 7(3), 7-30. doi:10.1300/J135v07n03-02

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige. (u.å.). *Kvinnoseparatism*. Hämtat 19 april, 2018, från Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, <https://www.roks.se/om-roks-roks-stallningstaganden/kvinnoseparatism-var-nar-hur-och-varfor>

Sanders, C. R. (2003). "Actions Speak Louder than Words: Close Relationships between Humans and Nonhuman Animals" i *Symbolic Interaction*, vol. 26, nr. 3, ss. 405-426.

Se sambandet. (u.å.). *Vad är sambandet*. Hämtat 20 mars, 2018, från Se sambandet, <https://sesambandet.wordpress.com/vad-ar-sambandet/>

Se sambandet. (u.å.). *Vad är sambandet: Forskning om sambandet*. Hämtat 20 mars, 2018, från Se sambandet, <https://sesambandet.wordpress.com/vad-ar-sambandet/forskning-om-sambandet/>

Se sambandet. (u.å.). *Vad är sambandet: våld i nära relationer*. Hämtat 20 mars, 2018, från Se sambandet, <https://sesambandet.wordpress.com/vad-ar-sambandet/vald-i-nara-relationer/hotad-jur-for-att-kontrollera-partner/>

Simmons, C. A., & Lehmann, P. (2007). Exploring the Link Between Pet Abuse and Controlling Behaviors in Violent Relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 22(9), 1211-1222. Hämtad från databasen Academic Search Complete.

Socialstyrelsen. (2016). *Våld: Handbok om socialtjänsten och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer*. Hämtat 20 mars, 2018, från Socialstyrelsen, <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2016/2016-6-37>

Tebault, H. H. (1999). Foreword. In A. Ascione, F.R. Arkow, P. (Ed.), *Child abuse, domestic violence, and animal abuse: Linking the circles of compassion for prevention and innervation* (pp. 1-2). West Lafayette, Ind.: Purdue University Press.

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Hämtat 25 april, 2018, från Vetenskapsrådet, https://publikationer.vr.se/butik/?_sft_product_cat=forskningsetik&_ga=2.54555499.1377247574.1524733048-1080710868.1524575674

Tabell 3.1 Översikt av analyserad litteratur

Artiklar (titel/författare m.m)	Syfte	Metod	Urval	Resultat
<p>Titel: Domestic violence and the abuse of pets: Researching the link and its implications in Ireland</p> <p>Författare: Allen, M., Gallagher, B. & Jones, B.</p> <p>Land: Irland</p> <p>Tidskrift: Practice</p> <p>Årtal: 2006</p>	<p>Studiens syfte är att undersöka kopplingen mellan våld i parrelationer och våld mot husdjur på Irland.</p>	<p>Enkätstudie</p>	<p>23 respondenter deltog i studien; samtliga hade haft husdjur under tiden som de levde i en våldsamt relation samt hade under studiens gång, eller tidigare, fått hjälp av skyddade boenden på Irland.</p>	<p>13 av de 23 respondenterna som medverkade i studien hade bevitnat våld eller hot om våld mot husdjuret. 11 av dessa svarade även att deras barn hade varit vittne till våldet. Våldet mot djuret beskrevs som fysiskt våld eller vanvård. Inget sexuellt våld rapporterades. 12 av de 13 respondenter som upplevt våld mot husdjuret svarade att de upplevde våldet som ett sätt för partnern att utöva kontroll mot dem själva eller barnen. 4 av 13 respondenter svarade att våld mot husdjuren hade fått dem att stanna längre i relationen. 10 av de 13 respondenter som vittnat om våld mot husdjuret kände att de inte kunde prata om detta med någon. 11 av 13 respondenter svarade att det hade hjälpt dem om det funnits skyddade boenden där deras husdjur fick följa med. Även 2 av de 10 som ej vittnat om våld mot husdjur svarade att detta hade varit till hjälp.</p>
<p>Titel: A template analysis of Intimate Partner violence Survivors Experience of Animal Maltreatment: Implications for safety planning and Intervention</p> <p>Författare: Collins, E.A., Cody, A.M., McDonald, S.E., Nicotera, N., Ascione, F.R. & Williams, J.H.</p> <p>Land: USA</p> <p>Tidskrift: Violence Against Women</p>	<p>Studiens syfte är att undersöka hur våldsutsatta med barn upplevt våld mot djur i en parrelation, samt hur oro för djuret påverkar säkerhetsplanering.</p>	<p>Enkätstudie</p>	<p>103 djurägande respondenter med barn i skolålderns medverkade i studien.</p>	<p>Resultatet av studien sammanfattas under 5 teman, utifrån respondenternas upplevelser av våldet. Tema 1: Våld mot husdjur är ett sätt att utöva makt och kontroll. Tema 2: Våld mot djuret är ett sätt att straffa och disciplinera djuret. Tema 3: Barn som var våldsamma mot husdjuren var en effekt av hur djuret behandlades i hemmet. Tema 4: Våld mot djur får emotionella och psykiska effekter för de våldsutsatta. Tema 5: Våld mot djur är ett hinder för säkerhetsplanering.</p>

Årtal: 2018				
Titel: To Leave or to Stay?	Studiens syfte är att undersöka om det eventuellt finns skillnader mellan våldsutsatta i städer respektive landsbygden, mer specifikt skillnader gällande deras oro för sina djur och om denna oro påverkar deras beslut att lämna våldsutövaren.	Enkätstudie	61 respondenter som antingen levde på skyddat boende eller som fortfarande befann sig i den våldsamma relationen men deltog i organiserade samtalsgrupper för våldsutsatta.	Resultatet fokuserar på 41 respondenter, som alla svarat på samtliga tre enkätfrågor. 20 respondenter svarade att deras partner hade hotat deras djur (fråga 1), 19 svarade att deras partner hade skadat deras djur (fråga 2) och 11 svarade att deras oro för djurens välfärd hade påverkat deras beslut att stanna kvar i eller lämna relationen. En majoritet av dessa svar kom från respondenter boendes på landsbygden, dock var skillnaden mellan stad och landsbygd inte statistiskt signifikant nog. Resultatet visar att oro för djurens välfärd är en stark faktor för huruvida den våldsutsatta stannar kvar i eller lämnar relationen.
Författare: Faver, C. & Strand, E.				
Land: USA				
Tidskrift: Journal of Interpersonal Violence				
Årtal: 2003				
Titel: Domestic violence and animal cruelty: Untangling the web of abuse	Studiens syfte är att analysera tidigare studier som gjorts gällande sambandet mellan våld mot djur och våld i nära relationer för att beskriva konsekvenserna detta samband får för det sociala arbetet.	Översiktsartikel	Studien är baserad på tidigare studier i ämnet.	Resultatet visar hur våld mot djur och våld i nära relationer måste förstås utifrån att se till det känslomässiga bandet mellan människa och djur. Socialarbetare behöver också vara uppmärksamma på att det finns ett samband mellan våld mot husdjur och mot människor. Exempelvis kan barn som utövar våld mot djur vara ett tecken på att annat våld inom familjen existerar. Våld mot djur föreslås ingå i användning av ett systemiskt perspektiv i det sociala arbetet med våldsutsatta. Personal på skyddade boenden bör ställa frågor om djur samt fråga om djuret också är i behov av skydd, socialarbetare bör även inleda samarbete med veterinärkliniker och andra organisationer som arbetar med djur.
Författare: Faver, C. & Strand, E.				
Land: USA				
Tidskrift: Journal of social work education				
Årtal: 2003				

Titel: Battered Women's Concern for Their Pets: A Closer Look	Studiens syfte är att undersöka de faktorer som hänger samman med våldsutsattas oro för sina husdjur och de beslut de fattar angående husdjuret kopplat till denna oro.	Enkätstudie	51 respondenter som sökt hjälp hos två olika skyddade boenden. Semistrukturerade intervjuer har även genomförts med personal på skyddade boenden, som specifikt har haft erfarenhet av våldsutsatta respondenter med husdjur.	65% av respondenterna rapporterade att oro för deras husdjur påverkade deras beslut att söka skyddat boende. Dock så fördröjde hela 88% av respondenterna processen med att faktiskt söka hjälp. De respondenter som inte hade barn var mer benägna att inkludera sina djur i beslutsfattandeprocessen angående att söka hjälp, och sörjde mer över att vara åtskilda från sina djur än de djurägande respondenter som även hade barn. 38% av respondenterna fortsatte att oro sig för sina husdjur även efter att de anlant till det skyddade boendet.
Författare: Faver, C. & Strand, E.				
Land: USA				
Tidskrift: Journal of Family Social Work				
Årtal: 2005				
Titel: Fear, Guilt, and Grief: Harm to Pets and the Emotional Abuse of Women	Studiens syfte är att undersöka hur våld mot djur påverkar våldsutsatta emotionellt/psykiskt, då lite forskning finns kring detta.	Översiktsartikel	Studien är baserad på tidigare studier i ämnet.	Studien resulterar i tre slutsatser för praktiken: 1. Relationsvårdsteam bör inkludera frågor gällande våld mot djur under mötet med den våldsutsatta, 2. de bör även samarbeta med professionella inom djurvård för att skapa säkra placeringar för husdjuret samt 3. relationsvårdsteam bör utöver ovan nämnda samarbetspartner även upprätta samverkan med domare, åklagare, polis samt volontärer i ärenden som rör våld i nära relationer/våld mot djur. Forskning gällande våld mot djur/våld i nära relationer bör även identifiera detta som en form av utövande av makt och kontroll för att på så sätt psykiskt/emotionellt skada partnern.
Författare: Faver, C. & Strand, E.				
Land: USA				
Tidskrift: Journal of Emotional Abuse				
Årtal: 2007				
Titel: They gave me a reason to live: The protective effects of companion animals of abused women	Studiens syfte är att studera våldsutsattas relation med sina husdjur och dess betydelse	Intervjustudie	26 våldsutsatta respondenter i Kanada deltog i studien. Alla respondenter hade haft ett djur under	Majoriteten av respondenterna såg sina djur som en familjemedlem. Många av dem tog sina djur i beaktning när de beslutade sig för att lämna relationen, många beskrev även djuren som beskyddare samt som ett viktigt emotionellt och socialt stöd. Respondenterna beskrev också djuren som viktiga för deras överlevnad inom den
Författare: Fitzgerald, A. J.				

Land: Kanada	vid tankar gällande suicidalitet.		tiden som de levt i en våldsam relation. 3 av respondenterna hade ännu ej lämnat relationen vid tidpunkten för studien.	våldsamma relationen.
Tidskrift: Humanity & Society				
Årtal: 2007				
Titel: Development of the Partner´s Treatment of Animal Scale	Studiens syfte är att identifiera olika typer av våld som förekommer mot djur för att kunna utveckla ett instrument för att i framtiden bättre kunna mäta våld mot djur.	Enkätstudie	100 respondenter som befann sig på skyddade boenden deltog i studien. 55 av dessa hade haft djur under tiden som de levt i en våldsam relation.	Studiens resultat identifierar hur 5 olika faktorer av våld mot husdjur förekom; Emotionellt våld, hot om att skada djuret, vanvård, fysiskt våld samt grovt fysiskt våld. Författarna föreslår att framtida studier kan använda sig av denna enkät för att fortsätta undersöka olika former av våld mot djur inom parrelationer. De föreslår också att det skulle kunna vara till hjälp vid studier av hjälpsökande våldsutsatta, som ännu inte flyttat till ett skyddat boende, för att kunna mäta om olika typer av våld mot djuret kan påverka våldsutsattas beslut att söka hjälp.
Författare: Fitzgerald, A.J., Barret, B., Shwom, R., Stevenson, R. & Chernyak, E.				
Land: Kanada				
Tidskrift: Anthrozoos				
Årtal: 2016				
Titel: Battered Women and Their Animal Companions: Symbolic Interaction Between Human and Nonhuman Animals	Studiens syfte är att undersöka flera aspekter gällande relationen mellan människa och djur som lever i ett hem där våld	Intervjustudie	10 respondenter som befann sig på ett skyddat boende och som hade husdjur deltog i studien.	Studien fokuserar bland annat på hur våldsutövaren använder sig av husdjuret för att kontrollera, skada och skrämja den våldsutsatta, men även hur djuret reagerat på respondenternas utsatthet. Samtliga respondenter såg sina husdjur som familjemedlemmar; djuren gav dem ovillkorlig tröst och kärlek och hade stor emotionell betydelse. Vissa husdjur hade försökt skydda respondenterna genom att attackera våldsutövaren. Våldsutövarna använde sig av flera olika
Författare: Flynn, C. P.				
Land: USA				

Tidskrift: Society & Animals	förekommer.			former av våld, både fysiskt och psykiskt. Oro för hur husdjuren skulle klara sig gjorde att en del av respondenterna drog ut på sitt beslut gällande att lämna relationen.
Årtal: 2000a				
Titel: Woman's Best Friend	Studiens syfte är att belysa sambandet mellan våld i nära relationer och våld mot djur.	Enkätstudie	107 respondenter deltog i studien i samband med att de skrevs in på ett skyddat boende.	40,2% av respondenterna svarade ja på frågorna huruvida de har djur i nuläget eller om de har haft djur i relationen med partnern de sökt skydd i från, vilket var kriterierna för att fullfölja enkäten och delta i studien. 20 av 43 respondenter rapporterade att deras förövare hade skadat eller hotat att skada deras husdjur. Tre fjärdedelar rapporterade även att deras husdjur varit ett väldigt viktigt eller något viktigt emotionellt stöd gällande hanterandet av deras egen våldsutsatta situation. Indikationer fanns att de djur som själva blev utsatta för våld blev ett viktigare känslomässigt stöd. Separationen från djuret (i samband med ankomst till ett skyddat boende) innebar ytterligare ett trauma. Om husdjuret i sin tur lämnats kvar hos förövaren kunde djuret användas för att utöva kontroll, i form av att få respondenterna att ta tillbaka en anmälan eller att återvända hem igen.
Författare: Flynn, C. P.				
Land: USA				
Tidskrift: Violence Against Women				
Årtal: 2000b				
Titel: Coercive Control and Abused Women's Decisions About Their Pets When Seeking Shelter	Studiens syfte är att undersöka våldsutsattas beslut gällande sina husdjur när de söker hjälp från ett skyddat boende.	Intervjustudie	9 respondenter intervjuades i samband med att de nyligen anlänt till ett skyddat boende.	Resultatet delar upp respondenterna i två grupper; de vars våldsutövare använde djur som en kontrollmetod (9 st) samt de vars våldsutövare <i>inte</i> använde djur som en kontrollmetod (10 st). Den första gruppen visade sig ha starkare känslomässiga band till sitt/sina djur och poängterade vikten av en säker placering för deras djur som en del av deras återhämtning. Den andra gruppen var dock mer fokuserade på säkerheten gällande dem själva/deras eventuella barn, snarare än beslut som rörde deras djurs säkerhet.
Författare: Hardesty, J.L., Khaw, L., Ridgway, M.D., Weber, C. & Miles, T.				
Land: USA				
Tidskrift: Journal of Interpersonal Violence				
Årtal:				

2013				
Titel: Pets in danger: Exploring the link between domestic violence and animal abuse	Studiens syfte är att undersöka våldsutsattas erfarenheter av våld mot husdjur, inkluderat hur husdjuren blir utsatta samt vilka effekter detta våld ger respondenterna.	Insamlade anonyma berättelser från ett internetforum	74 anonyma respondenter deltog genom att frivilligt dela med sig av sina berättelser på ett internetforum. Datainsamlingen skedde under 12 månader.	Resultatet presenterar 4 teman: 1. Den våldsutsattas och husdjurets känslomässiga band, 2. husdjur som verktyg för att kontrollera den våldsutsatta, 3. respondenternas uppfattning av våldsutövarens beteende, hur detta hindrar dem från att lämna relationen eller tvinga dem tillbaka, 4. Stöd för våldsutsatta och husdjur, där respondenterna erfarenheter av stöd/icke-stöd från olika myndigheter och organisationer beskrivs.
Författare: Newberry, M.				
Land: UK				
Tidskrift: Aggression and Violent Behavior				
Årtal: 2016				
Titel: The Link Between Family Violence and Cruelty to Family Pets	Studiens syfte är att summera tidigare empiriska studier om sambandet och utifrån dem diskutera vilka konsekvenser detta samband får för de som arbetar med våldsutsatta.	Översiktsartikel	Studien är baserad på tidigare studier inom ämnet.	I resultatet presenteras hur våldsutsatta oftare har erfarenheter av våld mot djur än de personer som inte själva blivit utsatta för våld inom en nära relation. Våld mot djur beskrivs som en riskfaktor för att annat våld kan förekomma inom familjen, våldet mot husdjuret kan också försvåra de våldsutsattas beslut att lämna relationen. Vikten av att studera sambandet vidare betonas, för att få en bättre förståelse för våldets karaktär men också för det känslomässiga bandet mellan människa och djur. Det beskrivs även vara av vikt för att också kunna göra förändringar i nuvarande praktik gällande våldsutsatta.
Författare: Onyskiw, J. E.				
Land: Kanada				
Tidskrift: Journal of animal abuse				
Årtal: 2007				
Titel: Exploring the Link Between Pet Abuse and Controlling Behaviors in Violent Relationships	Studiens syfte är att öka förståelsen för våld mot djur som en del av	Intervjustudie	1238 (av 2135) respondenter intervjuades i samband med att de anlände till ett	Två av tre hypoteser visade sig efter kartläggningens resultat stämma; att personer som slår djur använder grövre våld samt uppvisar ett större kontrollbehov än våldsutövare som inte slår djur. Ett samband mellan kontrollbehov och våld mot djur kunde dock inte bevisas.
Författare: Simmons, C. A. & Lehmann, P.				

Land: USA	den kontroll som utövas partnern i en våldsam relation. Tre hypoteser testas.		skyddat boende mellan åren 1998-2002. Kartläggning skedde genom fastställda frågor och svarsalternativ på skala 1-5.	Författarna fastslår att mer forskning behövs inom området kontrollbehov samt våld mot djur. De personer som slår både sin partner och eventuella husdjur tycks dock vara farligare (använda grövre former av våld) än de som inte slår djur. Författarna menar att framtida studier bör inhämta svar direkt från våldsutövaren för ett mer pålitligt resultat.
Tidskrift: Journal of Interpersonal Violence				
Årtal: 2007				